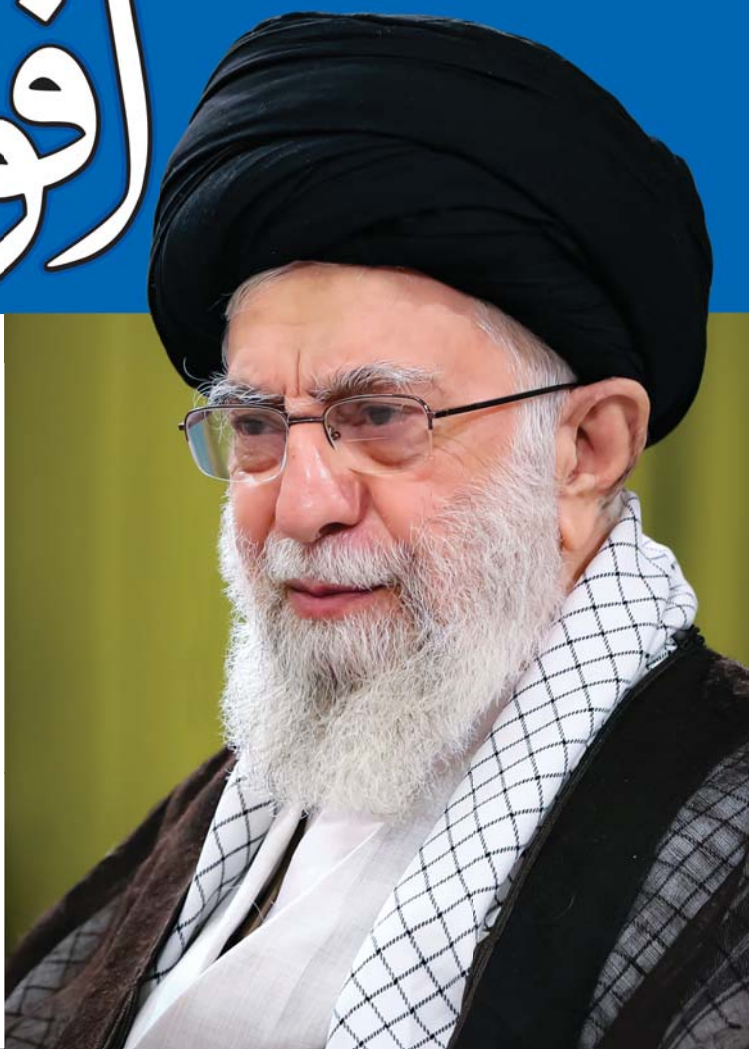

آفاق حوزه

امام خامنه‌ای در پیامی به همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم تبیین نمودند

حوزه پیشرو و سرآمد

● همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم و بزرگداشت احیای این نهاد علمی، آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله، چهارشنبه و پنج‌شنبه هفدهم و هجدهم اردیبهشت‌ماه برگزار شد.

مراسم افتتاحیه این رویداد، با قرائت پیام امام خامنه‌ای و آیات عظام مکارم شیرازی و بشیرنجفی، سخنرانی آیت‌الله‌العظمی جوادى آملی، آیت‌الله حسینی بوشهری رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آیت‌الله حائری از علمای عراق و حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی دبیر همایش... و با حضور گسترده بیوت مراجع عظام تقلید، اعضای جامعه مدرسین، اعضای شورای عالی حوزه‌های علمیه، علما، اساتید، حوزویان، پژوهشگران و شخصیت‌های برجسته حوزوی و دانشگاهی از ایران و کشورهای مختلف، در مدرسه علمیه امام کاظم علیه‌السلام قم برگزار شد. مراسم اختتامیه همایش نیز عصر همان روز با پیام آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی و سخنرانی آیت‌الله‌العظمی سبحانی برگزار گردید.

آیت‌الله‌العظمی حائری رحمته‌الله

مصدق «العالم بزمانه» بود

● حاج‌شیخ با دوری از جناح‌گرایی در جریان مشروطه، نشان داد تنها دغدغه‌اش حفظ حوزه و تربیت عالمان دین است. ایشان معتقد بود در شرایط تلاطم سیاسی، باید سنگر دین و مرجعیت را با تربیت عالم و مبلغ حفظ کرد. آیت‌الله‌العظمی بروجردی، حاج شیخ را عالمی می‌دانست که در عبارات کوتاه، بیشترین معارف را منتقل می‌کرد.

توسعه علوم عقلی در حوزه

از دغدغه‌های

آیت‌الله‌العظمی حائری رحمته‌الله بود

● اگر عقل و علوم عقلی در حوزه باشد، قطعاً به توفیقات عظیم می‌رسیم. اگر عقل و استدلال نباشد زیر بار شبهات می‌مانیم. آن چه مهم است این‌که بدانیم اگر به جمادات نقلی بسنده کنیم و چشمه را به استخر تنزل دادیم، قطعاً متضرر می‌شویم.

اولویت‌دهی و هدف قرار دادن

تبلیغ و نشر دین

و پرهیز از رسوب در حوزه

● تشکیل حوزه علوم دینی و پرورش روحانیت و عالمان در این مکتب و شکل‌گیری قرائتی صحیح و عالمانه از آموزه‌های دین مبین اسلام و رشد و نمو آن موجب حفظ و حراست کیان اسلام و مذهب شیعه از دسیسه‌ها و انحرافات گردید.

تأسیس حوزه علمیه قم

با نگرشی عمیق

اما آرام و حزم‌اندیشانه

به سیاست‌های ضددینی آن روز

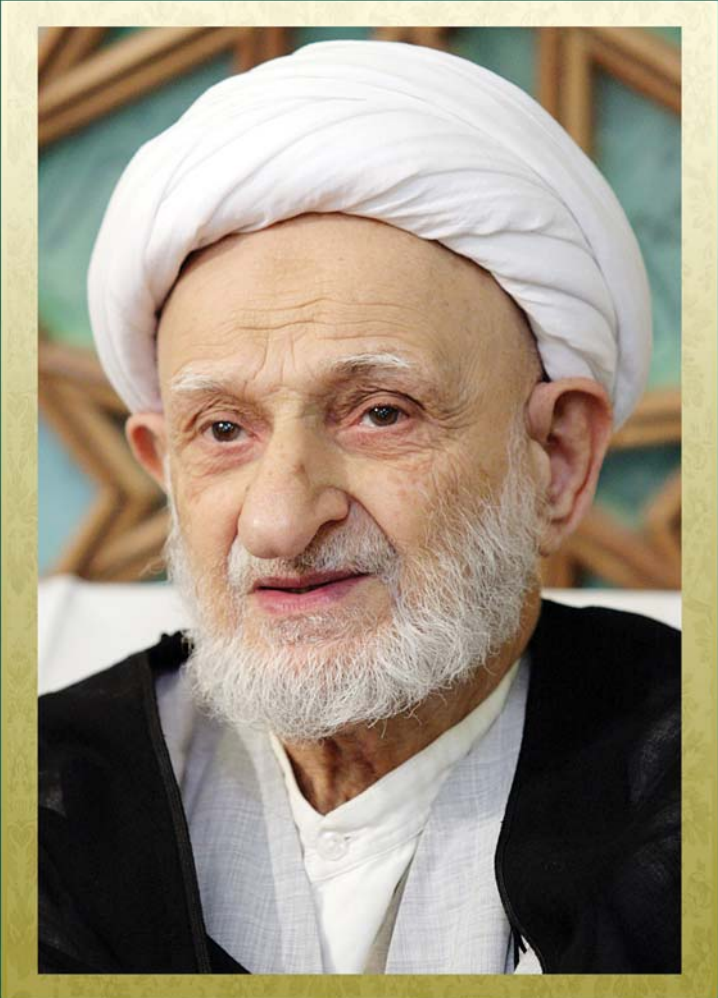
● روحانیت اصیل همیشه در کنار مردم بوده است و درد و رنج مردم را درک کرده و برای رفع آن تلاش نموده‌است.

ویژه‌نامه «حاج شیخ»

بازخوانی خدمات علمی، فرهنگی، سیاسی و اجتماعی آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله

از سوی هفته‌نامه «افق حوزه» و با همکاری دبیرخانه بزرگداشت یکصدمین سالگرد تأسیس حوزه علمیه قم چاپ و منتشر گردید.

■ **فصل اول | زندگی‌نامه احیای حوزه** ■ مروری بر خدمات علمی، اجتماعی و سیاسی آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری رحمته‌الله؛ ■ فهرست آثار و تألیفات آیت‌الله‌العظمی شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله | به‌کوشش حجت‌الاسلام میرزاعلی سلیمانی بروجردی. ■ **فصل دوم | درآینه خاطرات** ■ امام خمینی رحمته‌الله؛ ■ امام خامنه‌ای؛ ■ آیت‌الله‌العظمی سید محمدرضا گلپایگانی رحمته‌الله؛ ■ آیت‌الله‌العظمی اراکی رحمته‌الله؛ ■ آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی رحمته‌الله؛ ■ آیت‌الله‌العظمی محمدتقی بهجت رحمته‌الله؛ ■ آیت‌الله‌العظمی صافی گلپایگانی رحمته‌الله؛ ■ آیت‌الله حاج سیداحمد زنجانی رحمته‌الله؛ ■ آیت‌الله‌العظمی شبیری زنجانی؛ ■ آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی؛ ■ آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی؛ ■ آیت‌الله‌العظمی جوادى آملی؛ ■ آیت‌الله‌العظمی سبحانی؛ ■ آیت‌الله‌العظمی مظاهری؛ ■ آیت‌الله رضا استادی. ■ **فصل سوم | گفت‌وگوها** ■ اقدامات تحولی حوزه علمیه در عصر آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری رحمته‌الله / گفت‌وگو با آیت‌الله حسینی بوشهری؛ ■ هجرت‌های ده‌گانه و سرنوشت‌ساز آیت‌الله‌العظمی حائری یزدی رحمته‌الله / گفت‌وگو با آیت‌الله اعرافی؛ ■ نیم‌نگاهی به کارنامه خدمات اجتماعی، علمی و فرهنگی حاج شیخ رحمته‌الله | گفت‌وگو با آیت‌الله مسعودی خمینی؛ ■ بازخوانی مشی سیاسی آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری رحمته‌الله | گفت‌وگو با آیت‌الله سیداحمد خاتمی؛ ■ روایتی از سیره اخلاقی و منش سیاسی مؤسس حوزه علمیه قم | گفت‌وگو با آیت‌الله مهدی شب‌زنده‌دار؛ ■ گذری بر نکات‌های حاج شیخ عبدالکریم حائری رحمته‌الله در عرصه‌های علمی، سیاسی، اجتماعی و دینی | گفت‌وگو با آیت‌الله محمود رجبی؛ ■ ضرورت واکاوی نقش محوری حوزه علمیه قم در تحولات صد سال اخیر | گفت‌وگو با آیت‌الله محمدجواد فاضل لنکرانی؛ ■ بایسته‌های کیفی‌سازی حوزه‌های علمیه و تبیین صحیح خدمات یکصد ساله | گفت‌وگو با آیت‌الله سیدعلی میلانی؛ ■ نگاهی به سیر تحول حوزه علمیه قم در سه دوره بازتأسیس، تثبیت و تکمیل | گفت‌وگو با استاد رضائی گیلانی؛ ■ نگاهی به سیر تحول حوزه علمیه قم از زمان حاج شیخ تا بعد از انقلاب اسلامی | گفت‌وگو با آیت‌الله سیدمحمد غروی؛ ■ حوزه علمیه قم در دوران زعامت آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم رحمته‌الله | گفت‌وگو با آیت‌الله محمود عبداللّهی؛ ■ گزارشی از فرایند آماده‌سازی موسوعه ۲۲ جلدی محقق الحائری الیزدی | گفت‌وگو با رئیس مؤسسه کتاب‌شناسی شیعه. ■ **فصل چهارم | در آینه اشعار** ■ مقام و منزلت حاج شیخ در اشعار بزرگان و شعرا؛ ■ صدسالگی | استاد جواد محدثی.

مراسم الکرد ارتحال ملکوتی عبد صالح خدا

حَضَرَتِ آيَةُ... الْعُظْمَى رَهْمَتُهُ

زمان: پنجشنبه، ۲۵ / اردیبهشت / ۱۴۰۴

بعد از نماز مغرب و عشا

مکان: قم، حرم مطهر حضرت فاطمه معصومه علیها‌السلام، مسجد اعظم

بیت معظم له و شاگردان درس خارج

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی در پیامی به همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم»، ضمن تبیین عناصر و کارکردهای گوناگون حوزه، به بیان الزامات تحقق یک «حوزه پیشرو و سرآمد» که نوآور، بالنده، به‌روز، پاسخگوی مسائل نوپدید، مذهب، دارای روحیه پیشرفت و مجاهدت و هویت انقلابی و همچنین مستعد برای طراحی نظامات

بسم الله الرحمن الرحيم

والحمد لله ربّ العالمين وفضل الصّلاة والسلام على سيّدنا محمّد المصطفى وآله الطّاهرين سيّما بقيّة الله في العالمين.

● **حوزه علمیه قم؛ پدیده‌ای بی‌نظیر در میانه حوادثی سهمگین**

برآمدن حوزه مبارک قم در طلیعه قرن چهاردهم هجری شمسی، پدیده‌ای بی‌نظیر بود که در میانه حوادثی بزرگ و سهمگین رخ داد؛ حوادثی که فضای منطقه غرب آسیا را تیروتار و زندگی مِلّت‌های آن را دست‌خوش آشفتگی و تباهی کرده بود.

● **دولت‌های استعماری؛ منشأ مرارت گسترده در منطقه آسیا**

منشأ و علّت این مرارت گسترده و دیرپا، دخالت‌های دول استعماری و فاتحان جنگ جهانی اوّل بود که با هدف تصرف و تسلّط بر این جغرافیای حسّاس و سرشار از منابع زیرزمینی، از همه ابزارها استفاده کردند و با نیروی نظامی، با طراحی‌های سیاسی، با رشوه و استخدام خیانت‌کاران داخلی، با ابزارهای تبلیغاتی و فرهنگی و با هر وسیله ممکن دیگر، توانستند هدف‌های خود را تحقّق بخشند.

در عراق، یک حکومت انگلیسی و سپس یک دولت پادشاهی دست‌نشانده بر سرکار آوردند؛ در منطقه شامات، از سویی انگلیس و از سویی فرانسه، تصرّفات استعماری خود را با ایجاد نظام طایفی در بخشی و حکومت خاندان دست‌نشانده انگلیس در بخشی دیگر و ایجاد اختناق و فشار بر مردم به‌خصوص مسلمانان و علمای دینی در سراسر آن گسترند؛ در ایران، یک قزاق بی‌رحم و طمّاع و بی‌شخصیّت را به‌تدریج برکشیده و به صدارت و سپس پادشاهی رساندند؛ در فلسطین، کوچ تدریجی عوامل صهیونی و تسلیح آنها را آغاز و با حرکتی آرام، زمینه را برای ایجاد غده سرطانی در قلب دنیای اسلام آماده کردند. هر جا – چه در عراق و چه در شام و فلسطین و چه در ایران– مقاومتی در برابر نقشه‌های گام‌به‌گام آنها وجود داشت، سرکوب کردند و در برخی شهرها همچون نجف، کار را به دستگیری دسته‌جمعی علما و حتّی به تبعید اهانت‌آمیز مراجع بزرگی همچون میرزای نائینی و سیّدابوالحسن اصفهانی و شیخ مهدی خالصی ‎^{رحمه‌الله} رساندند و برای دستگیری مردان مجاهد، تفحص خانه‌به‌خانه راه انداختند. مِلّت‌ها دهشت‌زده و سرگشته و افقها تاریک و نومیدکننده شدند. در ایران، مجاهدان گیلان و تبریز و مشهد را به خاک‌وخون کشیدند و مباحثران قراردادهای خائنانه در رأس امور قرار گرفتند.

● **حوزه علمیه قم؛ نهایی مبارک در زمانه‌ای ناسازگار**

در میانه چنین حوادث تلخ و چنین شب بی‌فروغی بود که ستاره قم طلوع کرد. دست قدرت الهی، فقیهیی بزرگ و پرهیزکار و مجرب را برانگیخت تا با هجرت به قم، حوزه مدرّس و تعطیل‌شده را دوباره جان بخشد و نهایی تازه و مبارک در سنگلاخ آن زمانه ناسازگار، در مجاورت حرم دُخت مطهّر حضرت موسی‌بن‌جعفر ‎^{علیه‌السلام} و در آن زمین مستعد بنشاند.

● **هنر تشکیل حوزه علمیه قم توسط آیت‌الله حائری**

قم در هنگام ورود آیت‌الله حائری از علمای بزرگ خالی نبود؛ بزرگانی چون آیت‌الله میرزا محمّد ارباب و شیخ ابوالقاسم کبیر و تعدادی دیگر در این شهر می‌زیستند؛ ولی هنر بزرگ تشکیل حوزه علمیه یعنی پرورشگاه علم و عالم و دین و دَین با همه ظرافت‌ها و تدبیرهایش فقط از شخصیت مؤیّدی چون آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری (اعلی‌الله مقامه فی‌الجنان) برمی‌آمد.

تجربه هشت‌ساله تشکیل و اداره حوزه علمیه پُرفروغ در اراک و سال‌ها پیش از آن، معاشرت نزدیک با رهبر بزرگ شیعه، میرزای شیرازی در سامرا و ملاحظه تدابیر ایشان در تشکیل و اداره حوزه علمیه آن شهر، به او رهنمایی می‌دادند و درایت و شجاعت و انگیزه و امید در او، وی را در این راه دشوار به پیش می‌بردند.

● **ماندگاری و رشد حوزه علمیه قم با پایداری آیت‌الله حائری**

حوزه در سال‌های آغازین، با پایداری مخلصانه و متوکّله او از زیر تیغ آخته رضاخانی که برای محو نشانه‌ها و پایه‌های دین، به صغیر و کبیر رحم نمی‌کرد، به سلامت جُست؛ ستمگر خبیث نابود شد و حوزه‌ای که سال‌ها زیر فشار حدّاکثری او بود، ماند و رشد کرد و از

آن، خورشیدی چون حضرت روح‌الله ‎^{علیه‌السلام} سر برآورد. حوزه علمیه‌ای که یک روز طلاّبش برای حفظ جان خود، از سحرگاه به زوایایی در بیرون شهر پناه می‌بردند و به درس و بحث می‌پرداختند و شبانگاه به حجره‌های تاریک در مدرسه‌ها بازمی‌گشتند، در چهاردهه پس از آن، کانونی شد که شعله‌های مبارزه با دودمان خبیث رضاخان را به سراسر ایران می‌فرستاد و دل‌های افسرده و ناامید را برمی‌افروخت و جوانان منزوی را به میانه میدان می‌کشاند.

● **برکات حوزه علمیه قم**

از رسیدن به قلهٔ علمی تا ایجاد جمهوری اسلامی

و همین حوزه بود که چندی پس از درگذشت مؤسّتش، با قدوم مرجع عظیم‌الشّأن، آیت‌الله بروجردی ‎^{رحمّه‌الله}، قله علمی و تحقیقی و تبلیغی تشیع در سراسر جهان شد و سرانجام همین حوزه بود که در کمتر از شش‌دهه، قدرت معنوی و وجهه مردمی خود را به آنجا رساند که توانست، رژیم خائن و فاسد و فاسق پادشاهی را به دست مردم ریشه‌کن کند و پس از قرن‌ها، اسلام را در جایگاه حاکمیّت سیاسی کشوری بزرگ و بافرهنگ و دارای همه‌گونه استعداد بنشاند.

متخرج همین حوزه پُربرکت بود که ایران را الگوی اسلام‌خواهی در جهان اسلام، بلکه پیشرو دین‌گرایی در سراسر جهان ساخت؛ با خطاب پیامبرانه او، خون بر شمشیر پیروز شد؛ با تدبیر او جمهوری اسلامی متولّد شد؛ با شجاعت و توکل او مِلّت ایران در برابر تهدیدها سینه سپر کرد و بر بسیاری فائق آمد و امروز با درس‌ها و موارث او کشور در بسیاری از ابعاد زندگی، مانع‌ها را درمی‌نورد و پیش می‌رود. رحمت و رضوان پیوسته خدا بر بنیان‌گذار این حوزه پُربرکت و باعظمت و این شجره طیّبه پُرمُر؛ انسان والا و دانا و مبارک، عالم دین و آراسته به آرامش یقین، حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری ‎^{رحمّه‌الله}.

● **مسیر رسیدن به حوزه‌ای پیشرو و سرآمد**

اکنون لازم است درباره چند موضوع که گمان می‌رود، به کار امروز و فردای حوزه علمیه خواهد آمد، سخنانی گفته شود، به امید آنکه حوزه موفق کنونی را در راه رسیدن به حوزه‌ای «پیشرو و سرآمد» کمک کند.

● **عناصر تشکیل‌دهنده و کارکردهای عنوان «حوزه علمیه»**

نخستین موضوع، عنوان «حوزه علمیه» و محتوای عمیق آن است. ادبیات رایج در این‌باره، کوته و نارساست. حوزه برخلاف آنچه این ادبیات نشان می‌دهد، صرفاً یک مؤسسه تدریس و تدرّس نیست؛ بلکه مجموعه‌ای از علم و تربیت و کارکردهای اجتماعی و سیاسی است. ابعاد گوناگون این واژه پُرمعنا را عمدتاً می‌توان این‌گونه فهرست کرد:

- ۱. مرکز علمی با تخصص‌های معیّن؛
- ۲. مرکز تربیت نیروی مذهب و کارآمد برای هدایت دینی و اخلاقی جامعه؛
- ۳. خطّ مقدّم جبهه تقابل با تهدیدهای دشمنان در عرصه‌های گوناگون؛
- ۴. مرکز تولید و تبیین اندیشه اسلام در باب نظامات اجتماعی؛ از نظام سیاسی و شکل و محتوای آن، تا نظامات مربوط به اداره کشور و تا نظام خانواده و روابط شخصی، بر اساس فقه و فلسفه و منظومه ارزشی اسلام؛
- ۵. مرکز و شاید قلهٔ نوآوری‌های تمدّنی و آینده‌نگری‌های لازم در چارچوب پیام جهانی اسلام.
- این سرفصل‌هاست که واژه «حوزه علمیه» را معنی می‌کند و عناصر تشکیل‌دهنده آن و به‌تعبیری «انتظارات» از آن را نشان می‌دهد و همین‌هاست که تلاش برای تقویت و پیشرفت آنها، می‌تواند حوزه را به معنی واقعی «پیشرو و سرآمد» نماید و چالش‌ها و تهدیدهای محتمل پیش رو را علاج کند.
- درباره هریک از این سرفصل‌ها واقعیّات و نیز نظراتی وجود دارد که به اجمال می‌توان این‌گونه بیان کرد:

● **اول) مرکز علمی**

حوزه قم، وارث سرمایه سترگ علمی شیعه است. این ذخیره در نوع خود بی‌نظیر، محصول اندیشه‌ورزی و پژوهشگری هزاران عالم دینی در دانش‌هایی همچون فقه و کلام و فلسفه و تفسیر و حدیث، در

حوزه پیشرو و سرآمد

حوزه پیشرو و سرآمد

امام خامنه‌ای در پیامی به همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم تبیین نمودند

حوزه پیشرو و سرآمد

اداره جامعه است، پرداختند و تأکید کردند: مهمترین وظیفه حوزه «بلاغ مبین» است که از برترین مصادیق آن، ترسیم خطوط اصلی و فرعی تمدن نوین اسلامی و تبیین و ترویج و فرهنگ‌سازی آن در جامعه است.

متن کامل پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی در ادامه می‌آید.

طول هزار سال است.

تا پیش از اکتشافات علوم طبیعی در فرن‌های اخیر، حوزه‌های علمی شیعه، عرصه‌ای برای پرداختن به علوم دیگر نیز به‌شمار می‌رفته؛ ولی در همه ادوار، محور اصلی بحث و تحقیق در حوزه‌ها، «علم فقه» و پس از آن با فاصله‌ای، «کلام و فلسفه و حدیث» بوده است.

پیشرفت تدریجی علم فقه در طول این دوره طولانی، از زمان شیخ طوسی تا عصر محقّق حلّی و از آنجا تا شهید و از آنجا تا محقّق اردبیلی و از آنجا تا شیخ انصاری و تا دوران کنونی، برای اهل فن محسوس است. معیار در پیشرفت فقه، افزودن به داشته‌ها یعنی تولیدات علمی فاخر و ارتقای سطح علم و یافته‌های جدید است؛ ولی امروز با نگاه به تحوّلات سریع و شدید فکری و عملی در دوران‌های معاصر، مخصوصاً در سده اخیر، انتظاراتی بیش از این را در زمینه پیشرفت علمی حوزه باید مورد توجّه قرار داد.

در خصوص علم فقه این نکات درخور ملاحظه است:

اوّلآفقه، پاسخ دین به نیازهای عملی فرد و جامعه است. باعقلانیّت تحوّل‌یافته نسل‌ها، این پاسخگویی باید امروز بیش از گذشته دارای پشتوانه فکری و علمی استوار و در عین حال قابل فهم و هضم باشد. دیگر اینکه پدیده‌های پیچیده و پُرتعداد در زندگی امروز مردم، سؤال‌های بی‌سابقه‌ای را پیش می‌آورد که فقه معاصر باید پاسخ آنها را آماده داشته باشد.

دیگر اینکه امروز با تشکیل نظام سیاسی اسلام، سؤال اصلی، چگونگی نگاه کلان شارع به ابعاد فردی و اجتماعی زندگی بشر و پایه‌های اصولی آن است؛ از نگاه به انسان و جایگاه انسانی و هدف‌های زندگی او تا نگاه به شکل مطلوب جامعه بشری و نگاه به سیاست و قدرت و روابط اجتماعی و خانواده و جنسیت و عدالت و دیگر ابعاد زندگی؛ فتوای فقیه در هر مسأله باید نشان‌دهنده بخشی از این نگاه کلان باشد.

الزام مهم برای دست‌یافتن به این خصوصیات، اوّلآ آشنایی فقیه با همه ابعاد و معارف دینی در همه زمینه‌ها و ثانیآ آشنایی مناسب با یافته‌های امروز بشر در عرصه علوم انسانی و دانش‌های مرتبط با زندگی انسان است.

باید پذیرفت که ذخیره انباشته علم در حوزه این ظرفیّت را دارد که طلبه را به این حدّ از توانایی‌های علمی برساند؛ مشروط بر اینکه برخی نکته‌ها در شیوه کار کنونی با چشم باز دیده و یادست توانا علاج شود. یکی از این نکته‌ها، طولانی‌بودن دوره تحصیل است. دوره متن‌خوانی طلبه به‌شیوه‌ای سؤال‌برانگیز می‌گذرد؛ طلبه ناگزیر است، کتاب قطور و محقّقانه یک عالم بزرگ را به‌عنوان کتاب درسی بیاموزد. این کتاب درواقع مربوط به هنگام ورود او به مرحله تحقیق است و سپردن آن به او پیش از این مرحله، تنها انرش، طولانی‌کردن زمان متن‌خوانی است. کتاب درسی باید حاوی مطلب و زیان مناسب طلبه برای دوران محدود پیش از ورود به مرحله تحقیق باشد. تلاش موفق یا ناموفق بزرگانی همچون آخوند خراسانی، حاج شیخ عبدالکریم حائری و حاج سیّدصدرالدین صدر ‎^{رحمّه‌الله} برای جای‌گزین کردن کتاب‌هایی چون قوانین و رسائل و فصول، با کفایه و درالقواند و خلاصهٔالفصول، به نگاه به همین ضرورت مهم بوده است. با اینکه آنها در زمانی زندگی می‌کردند که طلبه با انبوه واردات ذهنی و تکالیف عملی مانند امروز روبه‌رو نبود.

نکته دیگر، مسأله اولویّت‌های فقهی است. امروز با تشکیل نظام اسلامی و مطرح‌شدن حکمرانی به شیوه اسلام، موضوعات مهمّی برای حوزه اولویّت یافته که در گذشته مطرح نبوده است؛ مسأله‌هایی از قبیل روابط دولت با مردمش و با دولت‌ها و مِلّت‌های دیگر، موضوع نفی سبیل، نظام اقتصادی و پایه‌های اصولی آن، پایه‌های اصولی نظام اسلامی، منشأ حاکمیّت از نظر اسلام، نقش مردم در آن و موضع‌گیری در قضایای مهم و در مقابل نظام سلطه، مفهوم و محتوای عدالت و ده‌ها موضوع اساسی و بعضاً حیاتی دیگر، برای امروز و فردای کشور دارای اولویّت و منتظر پاسخ فقهی است. (برخی از آنها دارای جنبه کلامی نیز می‌باشد که در جای خود باید بحث شوند.)

در شیوه کار کنونی حوزه، در بخش فقهی، توجّه کافی به این اولویّت‌ها دیده نمی‌شود. گاه می‌بینیم برخی مهارت‌های علمی که

عموماً جنبه آلی و مقدّماتی برای رسیدن به حکم شرع را دارد یا بعضی موضوعات فقهی یا اصولی خارج از اولویّت‌ها، فقیه و محقّق را با شیرینی وسوسه‌انگیز خود، چنان در خود غرق می‌کند که ذهن او را به‌کلی از آن مسائل اصلی و اولویّت‌دار منصرف می‌سازد و فرصت‌های بی‌جای‌گزین و سرمایه‌های انسانی و مالی را فدا می‌کند، بی‌آنکه در وانفسای هجوم کفر، کمکی به تبیین سبک زندگی اسلامی و هدایت جامعه برساند.

اگر هدف کار علمی، اظهار فضل و شُمعه علمی و مسابقه در فاضل‌نماشدن باشد، مصداق فعل ماذی و دنیاگرایانه و «اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَواه» خواهد بود.

● **دوّم) تربیت نیروی مذهب و کارآمد**

حوزه نهادهی برون‌گراست. خروجی حوزه در همه سطوح، در خدمت فکر و فرهنگ جامعه و انسان‌هاست. حوزه موظف به «بلاغ مبین» است. دامنه این بلاغ، گستره‌ای عظیم است از معارف والاّی توحیدی تا وظایف شخصی شرعی و از تبیین نظام اسلامی و شاکله و وظایف آن تا سبک زندگی و محیط زیست و حمایت از طبیعت و از حیوان و بسی عرصه‌ها و زوایای دیگر حیات بشری.

حوزه‌های علمیه از دیرباز به این وظیفه سنگین پرداخته و کسان بسیاری از متخّرّجان آنها در سطوح مختلف علمی به شیوه‌های گوناگون تبلیغ دین روی آورده و عمری در آن گذرانده‌اند. پس از انقلاب، نهادهایی برای نظم بخشیدن و احیاناً قوام‌دادن به محتوای این حرکت‌های تبلیغی در حوزه پدید آمد. خدمات باارزش آنان و دیگر متخّرّفان امر تبلیغ دین نباید نادیده گرفته شود.

آنچه مهم است، آشنایی با فضای فکر و فرهنگ جامعه و ایجاد تناسب میان آورده‌های تبلیغی با واقعیّت‌های فکری و فرهنگی در میان مردم به‌ویژه جوانان است. در این بخش حوزه دچار مشکل است. این صدها مقاله و مجله و گفتارهای مجلسی و تلویزیونی و امثال آن، در برابر سیل القانات مغالطه‌آمیز، نمی‌تواند وظیفه بلاغ مبین را چنان‌که نیاز و شایسته است، به انجام رساند.

جای دو عنصر کلیدی برای این بخش در حوزه خالی است: «تعلیم» و «تهذیب».

رساندن پیامی که به‌روز و پُرکننده خلأ و برآورنده هدف دین باشد، حتماً نیازمند آموزش و فراگیری است. دستگاہی باید متصدّی این مأموریّت شود و قدرت اقناع، آشنایی با شیوه گفت‌وگو، آگاهی از نوع تعامل با افکار عمومی و فضای رسانه‌ای و مجازی، انضباط در مواجهه با عنصر مخالف را به طلبه بیاموزد و با تمرین و ممارست، در دوره‌ای محدود، او را آماده ورود به این میدان کند. از سویی با استفاده از ابزارهای فنی روز، تازه‌ترین و شایع‌ترین القانات و آفت‌های فکری و فتنه‌ها را گردآوری و به‌ترین و رساترین و قوی‌ترین پاسخ را در قالب ادبیات متناسب با زمان برای آن فراهم کند و از سوی دیگر لازم‌ترین دانستنی‌های دینی متناسب با وضع فرهنگی و فکری روز را به‌صورت بسته‌های مناسب اندیشه و فرهنگ نسل جوان و نوجوان و خانواده‌ها تدوین نماید. این مجموعه شکلی و محتوایی، مهم‌ترین موضوع تعلیم در این بخش است.

در کار تبلیغ، موضع ایجابی و حتّی تهاجمی، از موضع دفاعی مهم‌تر است. آنچه درباره دفع و رفع شبهه‌ها و القانات گفته شد، نباید دستگاه تبلیغ را از تهاجم به مسلّمات فرهنگ انحرافی رایج در جهان و احیاناً در کشور ما، به غفلت بکشانند. فرهنگ تحمیلی و القائی غرب، با سرعتی روزافزون، رو به کج‌زوی و انحطاط است؛ حوزه فلسفه‌دان و متکلم، به دفاع در برابر شبهه‌انگیزی بسنده نمی‌کند؛ بلکه در قبال این کج‌زوی و گمراهی، چالش‌های فکری می‌آفریند و مدّعیان گمراه‌ساز را مجبور به پاسخگویی می‌کند.

تدارک این دستگاه آموزش‌دهنده از جمله اولویّت‌های حوزه است؛ این، پرورش «مجاهد فرهنگی» است و با توجّه به تحرّک دشمنان دین که به‌جد در حال نیروپوری به‌خصوص در برخی عرصه‌های مهم می‌باشند، شایسته است بسیار جدّی شمرده شود و شتاب بگیرد.

تهذیب، ضرورت دیگری در کنار تعلیم است. تهذیب به‌معنی منزوی‌پروری نیست. بخش عمده‌ای از گستره فعالیت مجاهد فرهنگی، دعوت به تهذیب نفس و اخلاق اسلامی است و این بدون برخورداری دعوت‌کننده از آنچه بدان دعوت می‌کند، کاری بی‌اثر و بی‌برکت است. حوزه نیازمند تحرّکی بیش از گذشته در تأکید بر توصیه‌های اخلاقی است.

شما طلاب و فضلاّی جوان به‌طور حتم قادرید، به‌مدد دل پاک و نالوده و زبان صادق خود، وظیفه تهذیب اخلاقی نسل جوان امروز را به سرانجام برسانید؛ مشروط بر اینکه نخست از خود شروع کنید. اخلاص در عمل و بستن راه بر وسوسه مال و نام و مقام، کلید ورود به فضای دلنواز معنویّت و حقیقت است و چنین است که کار دشوار مجاهدت فرهنگی، وظیفه‌ای شیرین و حرکتی اثرگذار خواهد شد. سختی‌های طلبگی در چنین وضعی به‌جای آنکه مانع رفتار مجاهدانه تبلیغ شود، به‌وسیله‌ای برای اراده محکم و عزم راسخ تبدیل خواهد شد.

تأکید می‌کنم که به صحنه تبلیغ دین هرگز به چشم یک میدان بی‌رقیب نباید نگریست و از مقابله با ابهام‌ها و مغالطاتی که پی‌درپی به صحنه فرستاده می‌شود، لحظه‌ای نباید غفلت کرد.

در این بخش، در کنار تربیت نیرو برای بلاغ مبین، باید تربیت نیرو برای وظایف خاصّ در نظام و اداره کشور و نیز تربیت نیرو برای سامان‌دادن به درون حوزه علمیه و انجام‌دادن وظایف آن نیز مورد توجّه قرار گیرد که مستلزم بحث جداگانه است.

ادامه در صفحه بعد

• سوّم) خطّ مقدّم جبهه تقابل با

تهدیدهای دشمن در عرصه‌های گوناگون

این، یکی از ناشناخته‌ترین ابعاد حوزه‌های علمیه و کارکرد مجموع علمای دین است. بی‌شک هیچ حرکت اصلاحی یا انقلابی در ۱۵۰ سال اخیر را در ایران و عراق نمی‌توان یافت که علمای دین آن را رهبری نکرده یا در خطوط مقدّم آن حضور نداشته‌اند. این نشانه مهمّی از سرشت حوزه‌های علمیه است.

در طول این دوران، در همه موارد سیطره‌جویی استعمار و استبداد، تنها علمای دین بودند که ابتداتاً وارد میدان شده و در بسیاری موارد به‌برکت حمایت مردم توانستند، دشمن را ناکام بگذارند. هیچ‌کس جز آنان جرأت دم‌زدن نداشت و یا مسأله را به‌درستی درک نمی‌کرد و پس از فریاد علما بود که شاید دیگرانی هم صدایی بلند می‌کردند.

کسروی که از معاندین سرسخت علمای دین به‌شمار می‌رود، اعتراف می‌کند که آغاز جنبش مشروطه از همراهی بخردانه دو سید بهبهانی و طباطبایی ^{رحمته‌الله}، پدید آمد. آری، آن روزها که غول استبداد در ایران پرچم افراشته بود، هیچ‌کس جز مراجع و علما جرأت دم‌زدن نداشت.

قراردادهای ننگین در طول این مدّت با مخالفت و ممانعت علما بود که ابطال شد؛ قرارداد رویتر با جلوگیری حاج ملاعلی کنی ^{رحمته‌الله}، عالم بزرگ تهران؛ قرارداد تنباکو با حکم میرزای شیرازی ^{رحمته‌الله}، مرجع اعلی و همراهی علمای بزرگ ایران؛ قرارداد وثوق‌الدّوله با افشاکاری مدرّس ^{رحمته‌الله}؛ مبارزه با منسوجات خارجی با ابتکار آقاجنّفی اصفهانی ^{رحمته‌الله} و همراهی علمای اصفهان و پشتیبانی علمای نجف و مواردی دیگر.

در همان سال‌های مقارن با تشکیل حوزه قم، بخش‌هایی از عراق و مرزهای ایران، با مرکزیت نجف و کوفه، صحنه جنگ مسلحانه علما با قوای اشغالگر انگلیس بود؛ نه‌تنها طلاب و مدرّسین که برخی علمای معروف همچون سیدمصطفی کاشانی و بعضی فرزندان مراجع در این درگیری‌ها شرکت داشتند که برخی شهید و بسیاری پس از آن به نقاط دوردست مستعمرات انگلیس تبعید شدند.

فعاَلِیت مراجع بزرگ در مسأله فلسطین نیز– چه در اوایل قرن که سیاست کوچ و تسلیح صهیونیست‌ها در فلسطین اجرا می‌شد و چه در دهه سوّم آن که بخش مهمّ فلسطین رسماً به صهیونی‌ها سپرده و دولت جعلی صهیونی اعلام شد– از بخش‌های افتخارآمیز حوزه‌های علمیه است. نامه‌ها و بیانیه‌های آنان در این‌باره، در شمار ارزشمندترین اسناد تاریخی است.

نقش بی‌بدیل حوزه قم و سپس دیگر حوزه‌های علمیه در ایران در ایجاد نهضت اسلامی و برپاکردن انقلاب و توجیه افکار عمومی و به میدان آوردن عموم مردم نیز، از برجسته‌ترین نشانه‌های هویت جهادی حوزه‌های علمیه است. تحصیل‌کردگان حوزه با ذهن‌های فعال و زبان‌های گویا از نخستین کسانی بودند که به غریو دشمن‌شکن امام مجاهد پاسخ گفته و با سرعت و جذّیت و همراه با تحمّل صدمات، وارد میدان شده و به گسترش مفاهیم انقلابی و توجیه افکار عمومی پرداختند.

با آگاهی از این حقایق است که امام راحل ^{رحمته‌الله} در پیام پُرمتحوّات و تکان‌دهنده خود به حوزه‌های علمیه، روحانیت را پیش‌کسوت شهادت در همه انقلاب‌های مردمی و اسلامی دانسته و متقابلاً راه شهدا و کار آنها را رسیدن به حقیقت نفقه شمرده‌اند. در تعبیری دیگر علما را پیش‌گام در میدان جهاد و حمایت از میهن و حمایت از مظلومان معرفی کرده‌اند. برای آینده حوزه هم، بیشترین امید خود را به طلاب و فضلالی بسته‌اند که دغدغه نهضت و مبارزه و انقلاب، آنها را به تحرّک واداشته است و از کسانی که فارغ از این مسائل حیاتی، فقط به کتاب و درس خود اکتفا می‌کرده‌اند، گلابه‌مندی خود را نشان داده‌اند. در این پیام بارها به تحجّرگرایان اشاره شده و نسبت به نفوذ دشمن با استفاده از غفلت آنان هشدار و درباره شیوه‌های تحوّل‌یافته دین‌فروشی اعلام خطر شده‌است. به‌نظر صائب امام بزرگوار، شکارچیان استعمار در سراسر جهان در کمین شیردلان روحانی سیاست‌شناس نشسته و برای مبارزه با مجد و عظمت و نفوذ مردمی روحانیت برنامه‌ریزی می‌کنند.

در آن متن خردمندانه که با احساساتی عارفانه و عاشقانه به نگارش درآمده است، دلواپسی امام بزرگوار از اینکه جریان تحجّر و تقدّس‌نمایی، حوزه علمیه را دچار وسوسه جدایی دین از سیاست و فعاَلِیت‌های اجتماعی کند و راه درست پیشرفت را مسدود سازد، آشکار است. این دغدغه ناشی از ترویج جریان خطرناکی است که دخالت حوزه در مسائل اساسی مردم و ورود در فعاَلِیت‌های اجتماعی و سیاسی و مبارزه آن با ظلم و فساد را منافی با قدسیّت دین و حریم معنوی آن وانمود می‌کند و روحانیت را به صلح کل بودن و دوری‌کردن از مخاطرات ورود در سیاست سفارش می‌کند. ترویج این توهم باطل، بزرگ‌ترین هدیّه به عوامل استعمار و استکبار است که همواره از حضور و ورود علمای دین در معرکه مبارزه با آنان زیان دیده و در موارد متعدّد شکست خورده‌اند و بزرگ‌ترین هدیّه به عوامل نظام فاسد و فاسق و مزدوری است که با حرکت ملّت ایران به رهبری یک مرجع تقلید، ریشه‌کن و ازّاله شد.

قدسیّت دین بیش از همه‌جا در میدان‌های جهاد فکری و سیاسی و نظامی بُروز می‌کند و با فداکاری و جهادِ حاملانِ معارف دین و نثار خون پاک آنان تثبیت می‌شود. قدسیّت دین را در سیره پیامبر اعظم ^{رحمته‌الله} باید دید که در هنگام ورود به یثرب، اوّلین اقدامش، تشکیل حکومت و تنظیم نیروی نظامی و یکپارچه‌کردن عرصه سیاست و عبادت در مسجد بود.

www.ofoghhawzah.com

لحوزه قم امروز حوزه‌ای زنده و بالنده است. حضور هزاران مدرّس و مؤلّف و محقّق و نویسنده و گوینده و متفکّر در معارف اسلامی و انتشار مجلّات علمی و تحقیقی و نگارش مقالات تخصصّی و عمومی، مجموعاً ثروت بزرگی برای امروز جامعه و ظرفیّت عظیمی برای فردای کشور و اُمت به‌شمار می‌رود. رواج درس‌های تفسیر و اخلاق و افزایش مراکز و دروس علوم عقلی، نقطه قوّت برجسته‌ای است که حوزه پیش از انقلاب، به آن دسترسی نداشت. حوزه قم هرگز این تعداد طلاب و فضلالی صاحب فکر به خود ندیده بود. حضور فعال در همه میدان‌های انقلاب و حتّی در میدان نظامی و تقدیم شهدای گران‌قدر در دوران دفاع مقدّس و پیش و پس از آن، از افتخارات بزرگ حوزه و در شمار حسنات بی‌شمار امام راحل ^{رحمته‌الله} است.

حوزه علمیه برای حفاظت از اعتبار معنوی و وفاداری به فلسفه وجودی‌اش، باید از مردم و جامعه و مسائل اساسی آن هرگز جدا نشود و جهاد را در همه‌گونه‌هایش در هنگام نیاز، وظیفه قطعی خود بداند. این همان سخن مهمّی است که امام بزرگوار بارها با حوزه و پیشکسوت‌ها و بزرگان و به‌گونه ویژه با طلاب و فضلالی جوان آن در میان گذاشته و بر آن تأکید کرده‌اند.

• چهارم) مرکز مشارکت در تولید و تبیین نظامات اجتماعی

کشورها و جوامع بشری در همه شُؤون اجتماعی خود با نظامات مشخصّی اداره می‌شوند؛ شکل حکومت، شیوه حکمرانی (استبداد، مشورت و ...)، نظام قضایی و داوری در اختلافات و تخلفات و موضوعات حقوقی یا جزایی، نظام اقتصادی و مالی و مسأله پول و غیره، نظام اداری، نظام کسب و کار، نظام خانواده و دیگرها و دیگرها، همه در شمار شُؤون اجتماعی کشورند که در جوامع عالم، به‌شیوه‌های گوناگون و در قالب نظام‌های گوناگون اداره می‌شوند.

بی‌شک هریک از این نظام‌ها متّکی بر یک پایه فکری – چه برآمده از ذهن متفکران و صاحب‌نظران و چه زاییده از سنّت‌ها و عادات‌های بومی و ارثی– و برخاسته از آن است.

در حکومت اسلامی این مبنا و قاعده طبعاً باید برگرفته از اسلام و متون معتبر آن باشد و نظامات اداره جامعه از آنها استخراج شود. فقه شیعه اگرچه جز در برخی موارد– همچون باب قضاء– به‌گونه کافی به این کار نپرداخته؛ ولی به‌برکت قواعد گسترده فقهی مستفاد از کتاب و سنّت و نیز به‌مدد عناوین ثانویه، کفایت لازم را برای طراحی نظام‌های گوناگون اداره جامعه داراست.

در باب اصل و منشأ حکومت، کار برجسته امام راحل ^{رحمته‌الله} در مباحث «ولایت فقیه» در هنگام تبعید به نجف، آغازی مبارک بود و راه تحقیق را به روی فضلالی حوزوی گشود و پس از تشکیل جمهوری اسلامی، ابعاد گوناگون آن در نظر و عمل تکامل یافت؛ ولی این کار در بسیاری از نظامات اجتماعی کشور همچنان نافرجام و بی‌سامان باقی مانده است. این خلأ را حوزه باید پُر کند؛ این، در شمار وظایف حتمی حوزه علمیه است. امروز با حاکمیّت و استقرار نظام اسلامی، وظیفه فقیه و فقاहत سنگین است. امروز نمی‌توان فقاहत را به‌تعبیر امام راحل، همچون ناآگاهان، غرق‌شدن در احکام فردی و عبادی دانست. فقه اُفت‌ساز، محدود به حد و اندازه احکام عبادی و وظایف فردی نیست.

البته حوزه برای طراحی و تنظیم نظامات اجتماعی نیاز دارد که با یافته‌های امروز جهان درباره این نظامات، به‌اندازه لازم آشنایی داشته باشد. این آشنایی، فقیه را قادر خواهد ساخت که با بهره‌برداری از درست و نادرست این یافته‌ها، حضور ذهن لازم برای استفاده از تصریحات و اشارات کتاب و سنّت بیابد و شاکله نظامات اجتماعی را برای اداره جامع و کامل جامعه بر اساس اندیشه اسلامی طراحی کند.

در کنار حوزه، دانشگاه کشور نیز در این زمینه، دارای توان و تکلیف است؛ این می‌تواند یکی از موارد همکاری حوزه و دانشگاه باشد. کار بزرگ دانشگاه آن است که در علوم انسانی مرتبط با نظامات حاکمیتی و مردمی، به کمک نگاه محقّقانه و نقّاد، درست و نادرست نظرات رایج دانش جهان را مشخص کند و با همکاری حوزه، محتوای اندیشه دینی را در قالب‌های متناسب ارائه کند.

• پنجم) نوآوری‌های تمدنی در چارچوب پیام جهانی اسلام

این برجسته‌ترین انتظار از حوزه علمیه است. شاید بلندپروازی و آرزوپروری تلقّی شود. در آن شب تاریخی پس از حمله به فیضیه در سال ۴۲ که امام راحل در خانه خود پس از نماز عشاء، برای جمع محدود و مرعوب طلاب سخن می‌گفت، شاید این تعبیر بلند که «اینها می‌روند و شما می‌مانید»، به نظر بعضی از ما بلندپروازی و آرزوپروری تلقّی می‌شد؛ اما گذر زمان نشان داد که ایمان و صبر و

توکل، کوه موانع را از جا می‌کند و کید دشمنان در برابر سنّت الهی ناکارآمد است.

«استقرار تمدّن اسلامی»، برترین هدف دنیایی انقلاب است؛ یعنی تمدّنی که در آن، علم و فتاوری و منابع انسانی و منابع طبیعی و همه توانایی‌ها و همه پیشرفت‌های بشری و حکومت و سیاست و نیروی نظامی و هر آنچه در اختیار بشر است، در خدمت عدالت اجتماعی و رفاه عمومی و کاستن از فواصل طبقاتی و افزودن بر پرورش معنوی و ارتقای علمی و شناخت روزافزون طبیعت و استحکام ایمان به‌کار می‌رود.

تمدّن اسلامی، مبتنی بر توحید و ابعاد اجتماعی و فردی و معنوی آن است؛ مبتنی بر تکریم انسان از جهت انسانیت– و نه از جهت جنس و رنگ و زبان و قومیت و جغرافیا– است؛ متّکی بر عدالت و ابعاد و مصادیق آن است؛ متّکی بر آزادی انسان در عرصه‌های گوناگون است؛ متّکی بر مجاهدت عمومی در همه میدان‌هایی است که در آنها نیاز به حضور جهادی هست.

تمدّن اسلامی در نقطه مقابل تمدّن مادی کنونی است. تمدّن مادی از آغاز با استعمار، با تصرّف سرزمین‌ها و تحقیر ملّت‌های ضعیف، با کشتارهای دسته‌جمعی بومیان، با استفاده از علم برای سرکوب دیگران، با ظلم، با دروغ، با ایجاد دژه‌های طبقاتی، با زورگویی شروع شد و به‌تدریج فساد و انحراف از مبانی اخلاقی و تحفّظ‌های جنسی نیز در آن رآه یافت و رشد کرد.

امروز نمونه‌های آشکار و کامل‌شده این بنای کج‌نهاد را در کشورهای غربی و دنباله‌روان آنها می‌بینیم: قلّه‌های ثروت در کنار دژه‌های فقر و گرسنگی؛ زورگویی شیفتگان قدرت به هر آن کس که بتوان به او زور گفت؛ به‌کارگیری علم برای کشتارهای عمومی؛ کشتاندن فساد جنسی به داخل خانواده‌ها و تا کودکان و نونهالان؛ ظلم و قساوت بی‌نظیر در نمونه‌هایی همچون غزه و فلسطین؛ تهدید به جنگ به‌خاطر دخالت در امور دیگران در نمونه‌هایی مانند رفتار دولت‌مردان آمریکا در دوران‌های اخیر.

بدیهی است که این تمدّن باطل رفتنی است و ازّاله خواهد شد؛ این، سنّت حتمی آفرینش است: ﴿إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا﴾؛ «فأَمَّا الزَّبَدُ فَيَذْهَبُ جُفَاءً». وظیفه امروز ما اوّلّا کمک به ابطال این باطل و ثانیاً تدارک تمدّن جایگزین در نظر و عمل به‌قدر توانایی است. اینکه بگویند: «دیگران نتوانستند، پس ما هم نمی‌توانیم»، مغالطه است. دیگران هر جا با ایمان و با محاسبه و با استقامت حرکت کردند، توانستند و پیروز شدند؛ نمونه واضح و پیش چشم ما، انقلاب اسلامی و جمهوری اسلامی [است]. در این مبارزه آسیب‌ها و ضربه‌ها و دردها و فقدان‌هایی هست که باید تحمّل شود. در این‌صورت پیروزی حتمی است. پیامبر اعظم ^{رحمته‌الله} شبانه و مخفیانه از مکه و از میان حلقه بت‌پرستان بیرون آمد و در غار پنهان شد؛ ولی پس از هشت سال با شکوه و اقتدار به مکه قدم نهاد و کعبه را از بت‌ها و مکه را از بت‌پرستان پیراست. در این هشت سال رنج بی‌حساب برد و یارانی چون حمزه را از دست داد؛ ولی پیروز شد. دفاع مقدّس هشت‌ساله ما هم در برابر ائتلاف جهانی قدرتمندان و ظالم و دروغگو نمونه‌ای دیگر است. حوزه بزرگ و کارآمد امروز قم هم که در آغاز با آن محنت‌ها روبه‌رو بود، نمونه جلوی چشم ماست و از این نمونه‌ها، فراوان می‌توان یافت. حوزه علمیه در این بخش، وظیفه‌ای ارزشمند بر دوش دارد و آن در درجه اوّل، ترسیم خطوط اصلی و فرعی تمدّن نوین اسلامی است و سپس تبیین و ترویج و فرهنگ‌سازی آن در جامعه است. این از جمله برترین مصادیق «بلاغ‌مبین» است. در باب ترسیم شاکله تمدّن اسلامی، فقه به‌نوعی و علوم عقلی به‌نوعی نقش دارند. فلسفه اسلامی ما باید برای مسائل اصلی خود،

امتداد اجتماعی ترسیم کند. فقه ما هم با گسترش میدان دید و نوآوری در استنباط، مسائل نوپدید چنین تمدّنی را احصاء و احکام آن را معیّن نماید.

بیان روشن امام بزرگوار درباره فقاहत و روش آن در حوزه علمیه راه‌گشاست. در این بیان، شیوه استنباط همان روش فقه سنّتی و به‌تعبیر ایشان، اجتهاد جواهری است؛ با این حال، «زمان» و «مکان» دو عنصر تعیین‌کننده در اجتهادند. ممکن است موضوعی در گذشته حکمی داشته؛ ولی با تغییر روابط حاکم بر سیاست واجتماع و اقتصاد، اکنون حکم جدیدی یافته باشد. این تغییر حکم، ناشی از آن است که موضوع هر چند در ظاهر همان موضوع قبلی است؛ ولی با توجّه به تغییر روابط سیاسی و اجتماعی و...، درواقع تغییر کرده و موضوع جدیدی شده است؛ پس حکم جدیدی می‌طلبد.

افزون بر این، حوادث بی‌درپی جهانی و پیشرفت‌های علمی و... در مواردی می‌تواند فقیه ماهر را در یک مدرک از کتاب و سنّت، به فهم تازه‌ای برساند و حجت شرعی برای تغییر حکم شود؛ همچنان که در تبدّل رأی مجتهدان، غالباً اتفاق می‌افتد. در هر حال، فقه باید فقه بماند و نوفهمی تبدیل به ناخالص‌سازی شریعت نشود.

درباره تعریف و تفسیر از عنوان حوزه علمیه و محتوای عمیق آن به آنچه گفته شد، بسنده می‌کنم و سخنی کوتاه درباره حوزه قم که اکنون به صدسالگی رسیده است، می‌گویم.

حوزه قم امروز حوزه‌ای زنده و بالنده است. حضور هزاران مدرّس و مؤلّف و محقّق و نویسنده و گوینده و متفکّر در معارف اسلامی و انتشار مجلّات علمی و تحقیقی و نگارش مقالات تخصصّی و عمومی، مجموعاً ثروت بزرگی برای امروز جامعه و ظرفیّت عظیمی برای فردای کشور و اُمت به‌شمار می‌رود. رواج درس‌های تفسیر و اخلاق و افزایش مراکز و دروس علوم عقلی، نقطه قوّت برجسته‌ای است که حوزه پیش از انقلاب، به آن دسترسی نداشت. حوزه قم هرگز این تعداد طلاب و فضلالی صاحب فکر به خود ندیده بود.

حضور فعال در همه میدان‌های انقلاب و حتّی در میدان نظامی و تقدیم شهدای گران‌قدر در دوران دفاع مقدّس و پیش و پس از آن، از افتخارات بزرگ حوزه و در شمار حسنات بی‌شمار امام راحل ^{رحمته‌الله} است. گشودن راه به عرصه تبلیغات جهانی و تربیت هزاران طالب علم از ملّت‌های گوناگون و حضور دانش‌آموختگان آن در بسیاری از کشورها، کار بزرگ و بی‌سابقه دیگری است که باید از آن تقدیر کرد. توجّه فقهایی تازه‌نفس به مباحث مبتلایه معاصر و دروس فقهی مربوط به آنها نیز، آینده مطلوبی را در پیشرفت و تحوّل علمی نوید می‌دهد. اقبال فضلالی جوان به دقّت در نکات معرفتی متون معتبر اسلامی به‌ویژه کلام‌الله مجید نیز، مبشّر مطرح‌شدن بیشتر قرآن در حوزه علمیه است. تشکیل حوزه‌های علمیه بانوان هم ابتکار مهم و اثرگذاری است که پاداش دائمی آن، به روح مطهّر امام راحل واصل می‌شود. حوزه قم با این نگاه، مجموعه‌ای زنده و پویاست و امیدهایی را زنده می‌کند.

با این حال، این انتظار منطقی که حوزه قم حوزه‌ای پیشرو و سرآمد باشد، فاصله قابل توجّهی با وضعیّت کنونی دارد. توجّه به نکات زیر می‌تواند این فاصله را کاهش دهد:

✽ حوزه باید به‌روز باشد؛ به‌طور دائم با زمان پیش برود؛ بلکه حتّی جلوتر از زمان حرکت کند.

✽ به تربیت نیرو در همه بخش‌ها اهمیّت داده شود. مسیر حرکت این ملّت و آینده انقلاب با نیروهایی ترسیم خواهند کرد که امروز در حوزه علمیه تربیت می‌شوند.

✽ حوزویان رابطه خود را با مردم افزایش دهند. برای حضور فضلالی حوزه در میان مردم و رابطه صمیمی میان آنان برنامه‌ریزی شود.

✽ مدیران حوزه با تدبیر مناسب، القانات مغرضانه‌ای را که طلاب جوان را از آینده ناامید می‌کند، خنثی کنند. امروز اسلام و ایران و شیعه در جهان، از عزّت و حرمتی برخوردار است که هرگز در گذشته دارا نبوده است. طلبه جوان با این احساس درس بخواند و رشد کند. ✽ به نسل جوان جامعه با چشم خوش‌بینی نگرسته و با این نگاه با آنان تعامل شود. بخش مهمّی از جوانان امروز با ضریب هوشی بالا، با وجود همه القانات مخرّب فکر و احساس دینی، وفادار به دین و مدافع‌انند و بسیاری دیگر هم به‌هیچ‌رو با دین و انقلاب بر سر عناد نیستند. اقلّیت بسیار اندک مُعرّض از ظواهر دینی، حوزه را دچار تحلیل غیرواقع‌بینانه نکند.

✽ برنامه‌های درسی حوزه به‌گونه‌ای نوشته شود که فقه روشن‌بین و پاسخگو و به‌روز و البته فنی و متّکی به شیوه اجتهادی، همراه با فلسفه روشن و دارای امتداد اجتماعی و صاحب‌نظر در شاکله زندگی جامعه، در کنار دانش کلام رسا و استوار و دارای قدرت اقناع، به‌وسیله استادان ماهر تدریس شود و این هر سه، در پرتو فهم قرآن و درس‌های تفسیر، جلا و نورانیت و عمق یابد.

✽ زهد، تقوا، قناعت، استغناء از غیر خدا، توکل، روحیه پیشرفت، آمادگی برای مجاهدت، توصیه‌های همیشگی امام بزرگوار و بزرگان اخلاق و معرفّت به طلاب جوان بوده و اکنون نیز شما جوانان عزیز حوزه علمیه، مخاطبِ همین توصیه‌هایید.

● درباره مدارک تحصیلی حوزه، سفارش همیشگی و کنونی اینجانب آن است که مدرک را خود حوزه – و نه مرکزی بیرون از آن– باید به دانش آموخته‌ها بدهد؛ البته می‌توان رتبه‌های حوزوی را به جای ۱ و ۲ و ۳، نام‌گذاری‌های شناخته‌شده در مراکز علمی کشور و دنیا قرار داد؛ مثلاً: کارشناسی، کارشناسی ارشد، کارشناسی تحقیقی (دکتری) و امثال آن.

سخن را در اینجا به پایان می‌برم و از خداوند متعال عزّت و شوکت روزافزون اسلام و قوّت و استحکام روزافزون اُمت اسلامی و پیشرفت و سعادت روزافزون ملّت ایران و سربلندی و کارآمدی روزافزون حوزه‌های علمیه و نصرت بر دشمنان و بدخواهان و معاندان را مسألّت می‌کنم.

سلام خدا بر حضرت بقیّة‌الله (ارواحنا فداه) وعجّل‌الله فرجه) و درود خالصانه ما بر ارواح شهیدان و روح مطهّر امام اُمت باد.

والسلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

سیدعلی خامنه‌ای – ۱۴۰۴/۲/۸

آیت‌الله‌العظمی نوری همدانی عنوان کردند

تأسیس حوزه علمیه قم

با نگرشی عمیق

اما آرام و حزم‌اندیشانه

به سیاست‌های ضددینی آن روز

حضرت آیت‌الله نوری همدانی در پیامی به همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتاسیس حوزه علمیه قم، گفتند: حوزه علمیه قم، با درایت و تدبیر حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله و با نگرشی عمیق اما آرام و حزم‌اندیشانه به سیاست‌های ضددینی آن روز تأسیس شد. آن نگرش سیاسی، به تدریج با مجاهدت علمی و عملی عالمان بزرگوارى چون آیت‌الله‌العظمی بروجردی و شاگردان مجاهدش به «شجره طیبه»ای تبدیل شد که «ثُمَّنِی اَکْلَهَا کُلُّ جِبِنٍ یَاذُنَ رَبِّهَا». متن پیام معظم‌له به شرح زیر است.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ الصَّلَاةُ وَ السَّلَامُ عَلَی سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا أَبِی الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَی مُحَمَّد وَ عَلَی أَهْلِ بَيْتِهِ الطَّيِّبِينَ الظَّاهِرِينَ سَيِّمًا بِقَيَّةِ اللَّهِ فِي الْأَرْضِينَ.

﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾ (التوبة: ۱۲۲)

با سلام و تحیت به آن مجمع محترم که با حضور علماء، فضلاء و شخصیت‌های اثرگذار در حال برگزاریست.

مؤسس حوزه‌های علمیه، پروردگاری است که برای نخستین بار فرمان کوچ گروهی از مسلمانان بلاد مختلف به کانون علم را صادر و مقرر فرمود که پس از تحصیل علم از آن کانون فضیلت به سوی بلاد خود بازگردند و قوم خود را بیم دهند. رسول گرامی خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وآلهم‌وسلم را باید نخستین معمار یک حوزه اسلامی دانست که شهر مدینه را به کانونی برای دانش و فضیلت تبدیل کرد تا جویندگان معرفت از بلاد مختلف بدان سرزمین نور مشرف شده و پس از تعلم و تهذیب، به هدایت قوم بازگردند. امامان شیعه که از آن پس، بلادی چون کوفه و مدینه و بغداد را به چنین کانون‌هایی برای تعلیم و تهذیب عالمانی وارسته تبدیل کردند، دیگر مؤتسان حوزه‌های علمیه هستند. شاید به‌همین جهت بود که در عصر غیبت نیز حوزه‌های علمیه امامیه در شهرهایی چون نجف، سامرا، مشهد و قم در گرداگرد مضاجع نورانی این خاندان نضج گرفت، بالید و به بار نشست.

یکی از این حوزه‌های علمیه، حوزه علمیه قم است که صدسال پیش در یکی از دشوارترین دوره‌های تاریخی سرزمین ایران، با درایت و تدبیر حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله، و با نگرشی عمیق اما آرام و حزم‌اندیشانه به سیاست‌های ضددینی آن روز تأسیس شد. آن نگرش سیاسی که در عمق وجود شیخ مؤسس رحمته‌الله، ریشه داشت و به سرنوشت سیاسی اسلام و تشیع و جایگاه آن در جهان جدید دوخته شده بود، به تدریج با مجاهدت علمی و عملی عالمان بزرگوارى چون آیت‌الله‌العظمی بروجردی و شاگردان مجاهدش به «شجره طیبه»ای تبدیل شد که «ثُمَّنِی اَکْلَهَا کُلُّ جِبِنٍ یَاذُنَ رَبِّهَا».

حاج‌شیخ رحمته‌الله با آینده‌نگری خود حوزه مبارکه را به گونه‌ای طراحی کرد که این حوزه عمل به فضیلت‌های علمی را در جهاد اکبر خلاصه نکند بلکه با ورود به‌هنگام به هنگامه جهاد اصغر و تحمل رنج‌های بی‌شمار و نثار خون‌های پاک به مبارزات

عدالت‌طلبانه مردم ایران معنا داده و آن را تا پیروزی انقلاب اسلامی و تأسیس نظام جمهوری اسلامی ایران پیش ببرد که در این میان نقش امام خمینی رحمته‌الله نقشی بی‌بدیل و ماندگار بود.

امروز که این شجره طیبه مسیر پرپیچ و خم و پرفرازو فرود خود را پیموده و به صدسالگی خویش رسیده، باید بزرگان دست فرزندان جوان این حوزه را بگیرند، با همدیگر بر قله افتخارات صدساله بایستند، همه باهم به افق پیش‌رو چشم بدوزند و نکاتی را نصب‌العین خود قرار دهند:

نخست این‌که اصالت‌های ثابت و تغییرناپذیر حوزه را بازشناسی کنند و آن را از سنت‌های زمان‌مندی که با تغییر اقتضانات زمانی باید تغییر کند، تفکیک نمایند؛ چندان‌که نه در حفظ اصالت‌های ثابت حوزوی سهل‌انگاری شود و نه برای دست برداشتن از سنت‌های متغیر حوزوی مان حسرت خورده شود.

و سپس آن‌که با تکیه بر اصالت‌های حوزوی، نگاهی نیز به معاصرت داشته و عمق اقتضانات جهان جدید را با پرهیز از سطحی‌نگری درک کنند تا خدای ناکرده، حوزه ناخواسته در مسیر انزوا قرار نگیرد که مسیر انزوا سرنزلی جز محاق تدریجی ندارد.

و نکته دیگر آن‌که علوم و معارف ثمین حوزه که گنج رنج پیش از هزارو چهارصدساله تمدن اسلامی و شیعی است، فدای هیچ ثمنی نشود، اما روزبه‌روز به نیازهای جهانی و نیازهای مسلمانان و شیعیان جهان و نیازهای نظام جمهوری اسلامی نیز نظارت داشته و معارف اسلامی به‌گونه‌ای بازتولید و بازتیین شود که نیازهای روز را پاسخ دهد. و مطلب دارای اهمیت آن‌که لازم است تکیه‌گاه اصلی معارف حوزوی همان قرآن کریم و سنت پیامبر و اهل بیت عصمت علیهم‌السلام باشد اما برای آن‌که معارف حوزوی در معرض افراط و تفریط قرار نگیرد، از حضور مجتهدپسندانه حجت الهی عقل در کنار این دو منبع نورانی نباید غفلت شود.

بی‌گمان بستر ارزشمندی که این مجاهدت‌ها در آن بستر خواهد رویید و اگر این بستر نادیده گرفته شود، مجاهدت‌ها قطعا به ثمر نخواهد نشست، معنویت، اخلاص و توجه دائمی به حضور خداوند متعال و ولی اعظم او حضرت صاحب الزمان عجل الله تعالی فرجه است. امیدوارم که این عنصر ارزشمند در حرکت به سوی افق پیش‌رو، روزبه‌روز راسختر و اثریخستر شود.

و نکته پایانی آن است که امروز حوزه علمیه قم با پیشینه چندین قرن و باز تأسیس یکصد سالگی توسط یک فقیه بزرگ همانند آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله صورت

پذیرفت، باید طوری عمل نماید که آیندگان بدانند روحانیت اصیل همیشه در کنار مردم بوده است و درد و رنج مردم را درک کرده و برای رفع آن تلاش نموده‌است که نمونه آن خدمات عام المنفعه در جامعه مشهود است از جمله این خدمات در زمان خود مرحوم حاج شیخ در آن فضای خاص صورت گرفته‌است و این خدمات ارزشمند تا به امروز توسط روحانیت و حوزه ادامه دارد. این حوزه ثمره‌اش تربیت شاگردان بزرگی بوده و یکی از ثمرات آن درایت و سیاست و تدبیر و صبر حکیمانه مرحوم شیخ مؤسس، برقراری یک انقلاب بزرگ اسلامی توسط یکی از شاگردانش بود که بساط سلطنت ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی برای همیشه به زیاله‌دان تاریخ سپرد و موجب عزّت و استقلال و آزادی مردم ایران گردیده و در عرصه بین‌الملل نیز اثرگذار بوده‌است و بارزترین آن عملی ساختن آیات قرآن کریم و روایات معصومین خصوصاً حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام در مبارزه با ظالم و دفاع از مظلوم بدون در نظر گرفتن مرز جغرافیایی و تبدیل کردن جریان فلسطین به عنوان موضوع اول جهان اسلام، و با آگاهی بخشی و ارتباط با دانشگاه‌ها و میدان دادن به جوانان بسیار تأثیرگذار شده که در همه این‌ها حوزه پیشگام بوده‌است.

بر این اساس حفظ این ثمره بزرگ و معرفی آثار و برکات و دستاوردهای آن و همچنین آسیب‌شناسی از آن بر عهده همین حوزه مبارکه است با توجه به منشور روحانیتی که امروز توسط رهبر حکیم انقلاب ارسال گردید، به این مجمع محترم که یادآور منشور روحانیت امام راحل رحمته‌الله می‌باشد، می‌تواند نقشه راهی برای حوزه‌های علمیه و طلاب و اساتید و فضلاء محترم باشد و این جلسه باعظمت را غنیمت می‌شمارم و به علماء بزرگ که در راه ترویج فرهنگ قرآن و اهلبیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام گام برداشتن، خصوصاً شخصیت‌های بزرگ عصر ما حضرات آیات عظام حائری و بروجردی و امام راحل عرض تکریم و تعظیم دارم.

و در پایان از همه برگزارکنندگان این جلسه با شکوه با عنوان باز تأسیس یکصدمین سال حوزه علمیه که مدتی طولانی با جمع‌آوری آثار ارزشمند مرحوم حاج شیخ که ۲۰ جلد آن به چاپ رسید و همچنین آثار قلمی مرتبط با این موضوع از جمله ۳۰ جلد جمع‌آوری مقالات زحمت فراوان کشیده‌اند، خصوصاً مدیریت محترم و دانشمند حوزه علمیه قم تشکر و تقدیر می‌نمایم.

توفیقات همگان را از خداوند متعال خواستارم.

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین

۱۳ اردیبهشت ماه ۱۴۰۴/ حسین نوری همدانی

• اخبار کارکوت‌اه‌ایران

- جریمه‌های رانندگی کجا هزینه می‌شود؟** سردار سیدتیمور حسینی، رئیس پلیس راهور فراجا: ماده ۲۳ قانون رسیدگی به تخلفات رانندگی، به‌صورت دقیق و روشن، محل هزینه‌کرد این مبالغ را مشخص کرده است. در سال گذشته، حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان از محل جرایم رانندگی به حساب خزانه واریز شده که این مبلغ، در مقایسه با نیاز واقعی کشور در حوزه نگهداری راه‌ها، تنها نیمی از اعتبار مورد نیاز را تأمین می‌کند. در حال حاضر، فقط برای نگهداری بیش از ۲۳۰ هزار کیلومتر راه در کشور، سالانه بالغ بر ۲۵ هزار میلیارد تومان اعتبار لازم است.

- گام‌های بلند ایران در تسلیحات هایپرسونیک:** وبگاه آمریکایی «نشنال اینترست»، با اشاره به سخنان وزیر دفاع این کشور درباره تسلیحات هایپرسونیک، گفت: ایران «گام‌های بزرگی» در این زمینه برداشته و ارتش آمریکا درباره توانمندی‌های هایپرسونیک ایران، چین، روسیه و کره شمالی، «نگرانی جدی» دارد. نشنال اینترست تصریح کرد: بر اساس گزارش مؤسسه «واشنگتن برای سیاست‌های خاور نزدیک»، ایران احتمالاً بیش از ۳۰۰۰ موشک بالستیک در زرادخانه خود دارد. علاوه بر این، از یک نیروی قدرتمند موشک‌های کروز زمین‌پایه نیز برخوردار است.

- تحولات دیجیتال در حج ۱۴۰۴:** عربستان سعودی قصد دارد، فرآیند حج را دیجیتالیزه کند. از این پس ورود به مکه تنها با دریافت مجوز از طریق وسایت «تصریح» و پلتفرم «نسک» امکان‌پذیر است و ویزای معمولی عربستان به‌تاهایی کافی نخواهد بود. دارندگان انواع ویزا (غیر از ویزای حج) اجازه انجام مناسک حج را ندارند. برای ناقضان این قانون، جریمه‌های سنگین (۱۰ هزار ریال سعودی) در نظر گرفته شده است. عربستان همچنین با بهره‌گیری از هوش مصنوعی در مسجدالحرام و اپلیکیشن «نسک»، مدیریت جمعیت و خدمات حج را دگرگون کرده است.

- دیوان بین‌المللی لاهه به‌نفع بانک‌های ایران رأی داد:** دیوان لاهه با رد شکایت بحرین در پرونده فیوچر بانک، حکم پرداخت ۲۱۴ میلیون دلار خسارت به بانک‌های ملی و صادرات ایران را تأیید کرد. فیوچر بانک در سال ۲۰۰۴ با سرمایه‌گذاری مشترک بانک‌های ایرانی و بحرینی تأسیس شد. بحرین در سال ۲۰۱۵ با ادعای پولشویی که ادعا می‌کرد: پول‌های این بانک سر از لبنان در می‌آوردند، کنترل بانک را از سهامداران گرفت که البته با شکایت در دادگاه لاهه، حکم به نفع بانک‌های ایران صادر شد.

- نمایش ۱۶ نقشه کهن خلیج فارس در موزه ملک:** به‌مناسبت روز ملی خلیج فارس، ویژه‌برنامه «ایران ما» با حضور سخننگوی وزارت امور خارجه در موزه ملک برگزار و در این برنامه نقشه‌های قدیمی موجود در گنجینه این موزه ملک که نام خلیج فارس در آن درج شده، به نمایش گذاشته شد.

- دیه جان‌باختگان انفجار بندر شهید رجایی واریز شد:** رئیس کل دادگستری هرمزگان: در نتیجه تمهیدات اتخاذشده از سوی دستگاه قضایی استان هرمزگان، با همکاری استاندار هرمزگان و صنعت بیمه کشور به‌منظور کاهش آلام خانواده‌های داغ‌دیده، در کمتر از ۴۸ ساعت دیه ۲۵ نفر از جان‌باختگان که هویت آنها شناسایی شده، به حساب واریز شد. در خصوص متوفیانی که شناسایی نشده‌اند نیز، پس از احراز هویت همین فرآیند طی خواهد شد و مبالغ دیه در سریع‌ترین زمان ممکن و حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت پرداخت می‌شود.

- مرزبانی کشور از فرماندهی انتظامی جدا شد:** با دستور فرمانده کل قوا، مرزبانی کشور از فرماندهی انتظامی جدا شده و به نیرو زمینی ارتش سپرده شده است. از این پس کار تروریست‌ها سخت‌تر خواهد شد. نیرو زمینی ارتش با دارابودن یگان‌های پهبادی، توپخانه‌ای، پشتیبان سریع و هوانپروزی، می‌تواند مرز را در ثانیه‌ای برای تروریست‌ها تبدیل به جهنم بکند. سنگین‌ترین تجهیزات مرزبانی فراجا، راکت‌های مینی کاتیوشا و خمپاره-۸۱ بود.
- کندشدن شتاب علمی کشور:** قالیباف، رئیس مجلس، در همایش علوم انسانی اسلامی با یادآوری کاهش رونق اندیشه‌ورزی در دهه ۹۰، تأکید کرد: در دهه ۱۴۰۰، با پیامدهای آن رکود فکری روبه‌رو هستیم. اگر فکر کار نکند، حکمرانی نیز ناکارآمد می‌شود. نتیجه این روند، نارضایتی مردم و افول مشروعیت است. قالیباف همچنین با توجه به فرمایشات اخیر رهبری درباره احیای نهضت علمی و نرم‌افزاری، گفت: وقتی ایشان از خیزش جدید علمی سخن می‌گویند، یعنی هم شتاب علمی ما کاهش یافته است و هم جایگاه علوم انسانی در پیشرفت کشور مغفول مانده است.

- صدور قبض برق پرمصرف‌ها ۱۵ روزه شد:** مدیرعامل توانیر: دما در کشور نسبت به مدت مشابه سال قبل ۵.۵ درجه زیاد شد. به طور مثال دمای خوزستان سال گذشته همین موقع ۲۸ درجه بود که امروز به ۴۴ درجه رسیده است، در حالی که متعارف افزایش دما بین یک تا دو درجه است. رشد ۳۷ درصدی مصرف نسبت به سال گذشته همین روزها نگران‌کننده و غیرمتعارف است. کننور برق مشترکان پرمصرف هر ۱۵ روز یک بار قرائت و قبض رایشان صادر می‌شود: ضمن آنکه وضعیت مصرف برق‌شان نیز رصد و مرتب به آنها اطلاع‌رسانی خواهد شد.

آیت‌الله‌العظمی جوادى آملی

توسعه علوم عقلی در حوزه از دغدغه‌های آیت‌الله‌العظمی حائری رَحْمَةُ عَلَیْهِ بود

مرجع عالی‌قدر و مفسر برجسته قرآن کریم با تأکید بر این‌که غواصی در اقیانوس عظیم قرآن و عترة، رسالت حوزه علمیه است، گفتند: مرحوم آیت‌الله‌العظمی حاج‌شیخ عبدالکریم حائری یزدی کوشیدند تا علوم عقلی در حوزه علمیه توسعه پیدا کند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله جوادى آملی، در آیین افتتاحیه همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازنآسیس حوزه علمیه قم و نکوداشت مرحوم آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری در قم گفتند: امیرالمؤمنین علی علیه السلام در نهج‌البلاغه فرمودند: کتابی که همتا ندارد، قرآن است و قرآن‌شناسان اصلی نیز اهل بیت علیهم السلام هستند. قله ولایت، علی علیه السلام و اولاد ایشان هستند، کما این‌که قله درجات معرفت، علی علیه السلام و اولاد علی علیه السلام است. اگر بهشت نیز درجاتی دارد، عالی‌ترین درجات آن برای همین حضرات معصومین علیهم السلام است.

ایشان افزودند: قرآن کریم، کتابی است که اهل بیت علیهم السلام مفسر آن هستند. نه قرآن معادل دارد و نه علی علیه السلام و اولاد علی علیه السلام. ایشان در خطبه دوم نهج‌البلاغه فرمودند که نه قرآن معادل دارد نه اهل بیت علیهم السلام.

معظم‌له همچنین گفتند: قرآن، کتاب عقل و علم است. امام رضا علیه السلام فرمودند که حجت خدا بر مردم، عقل است. در مقدمات کتاب الکافی بیان شده، راز این‌که کتاب را از عقل و جهل شروع کردم، به این خاطر است که قطب اصلی فرهنگی اسلام، عقل است. اگر عقل باشد، هم قرآن را حفظ می‌کند و هم عترة را می‌فهمد و حفظ می‌کند، ضمن آن‌که حوزه هزار ساله نجف و قم را می‌سازد. حقیقتاً اگر انسان از عقل دستش خالی باشد توان تأسیس حوزه را ندارد.

ایشان با بیان این‌که مرحوم آیت‌الله‌العظمی حائری، باعث احیای حوزه در قرن چهاردهم شدند، ابراز داشتند: آیات عظام بروجردی، حجت و امام راحل علیهما السلام نیز به این حوزه آمدند زیرا دست آنها از قرآن و معارف اهل‌بیت علیهم السلام پُر بود. با همین دست پُر بود که این جایگاه بلند و رفیع شکل گرفت.

حضرت آیت‌الله جوادى آملی خاطرنشان

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم گفت: پیام مقام معظم رهبری دارای نکات ارزشمندی بود که می‌تواند در سالیان متوالی ره‌توشه حوزه‌های علمیه جهان اسلام باشد.

به گزارش روابط عمومی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، آیت‌الله سیدهاشم حسینی‌بوشهری در همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازنآسیس حوزه علمیه قم، اظهار کرد: پیام مقام معظم رهبری دارای نکات ارزشمندی بود که می‌تواند در سالیان متوالی ره‌توشه حوزه‌های علمیه جهان اسلام باشد.

وی با اشاره به اینکه این پیام نشان داد، رهبر معظم انقلاب به‌زیبایی و درستی جایگاه حوزه علمیه را رصد می‌کنند، افزود: مقام معظم رهبری در پیام خود برای هر مشکلی که بیان کردند،

موسوعه ۲۰ جلدی آثار

آیت‌الله‌العظمی حائری یزدی رَونمایی شد

آیین رونمایی از موسوعه ۲۰ جلدی آثار حضرت آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی علیه السلام برگزار شد. آیین رونمایی از موسوعه ۲۰ جلدی آثار آیت‌الله‌العظمی حائری یزدی علیه السلام با حضور حضرت آیت‌الله جوادى آملی، در همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازنآسیس حوزه علمیه قم، پیش از ظهر چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت، در سالن همایش‌های مدرسه علمیه امام کاظم علیه السلام برگزار شد.

این موسوعه شامل؛ تنظیم، تدوین و انتشار یکسان، روزآمد و یک‌شکل مجموعه آثار حضرت آیت‌الله حائری یزدی، تکمیل نسخه‌های مختلف آثار ایشان و بخشی از حواشی کتاب درر الفوائد است.

این مجموعه با تلاش ۲۵ گروه علمی در حوزه علمیه گردآوری شده و حاصل پژوهش‌های میدانی، اسنادی و علمی گسترده‌ای است.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در بیانیه‌ای عنوان کرد

جامعه مدرسین تمام ظرفیت‌ها را برای تحقق منشور رهبر معظم انقلاب بسیج می‌کند

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در بیانیه‌ای در پی برگزاری همایش یکصدمین سالگشت بازنآسیس حوزه علمیه قم و پیام تاریخی رهبر معظم انقلاب اسلامی به این همایش، اعلام کرد: این منشور راهگشا، برای

همه سطوح حوزه از مدیریت‌ها گرفته تا طلاب علوم اسلامی، یک مأموریت لازم‌الاجراست و لبیک به آن، حقیقتاً یکی از مصادیق بارز شکر نعمات الهی به حساب می‌آید.

متن بیانیه این نهاد حوزوی به شرح ذیل است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم
پیام مهم و راهبردی رهبر معظم انقلاب اسلامی در ترسیم اهداف بلند حوزه‌های علمیه و تبیین ضرورت‌های تحقق اهداف اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله از طریق مجاهدت‌های فقهی، اخلاقی، علمی و سیاسی در نهاد حوزه، یک سند راهبردی، تاریخی و ماندگار است.

این منشور راهگشا، برای همه سطوح حوزه از مدیریت‌ها گرفته تا طلاب علوم اسلامی یک مأموریت لازم‌الاجراست و لبیک به آن، حقیقتاً یکی از مصادیق بارز شکر نعمات الهی به حساب می‌آید.

کارویژه‌های حوزه‌های علمیه در موضوع فقه نظام و فعالیت‌های سیاسی در تشریح و تبیین ضرورت‌های حکمرانی با رویکرد تحقق تمدن نوین اسلامی، یکی از محوری‌ترین فصول منشور حوزه‌های علمیه است. از سوی دیگر، تاریخ سترگ حوزه‌های علمیه در مبارزه با ظلم و استبداد نیز همیشه در مسیر فراهم‌سازی بسترهای ایجاد حکومت بر پایه احکام و ارزش‌های دینی بوده است، لذا در همه شئون کارکردی حوزه باید حرکت به سوی تمدن‌سازی اسلامی مطمحنظر باشد.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم علاوه بر اینکه تمام توان خود را در تحقق منویات عالمانه و داهیان‌ه رهبر معظم انقلاب، حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای –دامت‌برکاته– به کار خواهد برد، در عرصه طراحی زیرساخت‌های لازم و پیگیری تحقق این چشم‌اندازها و سیاست‌ها، تمامی مساعی خود را نیز به کار خواهد بست.

امید است همه خدمتگزاران دین و حوزه‌های علمیه در سایه امداد و نصرت الهی و توجهات خاصه حضرت ولی‌عصر –ارواحنا لتراب مقدمه الفداء–، در انجام این مأموریت الهی موفق و سربلند باشند و نعمت عظیم ولایت فقیه همچنان بر سر امت اسلامی مستدام باشد.

جامعه مدرسین حوزه علمیه قم

حضرت آیت‌الله جوادى آملی همچنین گفتند: وقتی وارد حرم اهل بیت علیهم السلام می‌شویم باید بلندپروازی هم داشته باشیم. همیشه باید در حرم اهل بیت علیهم السلام و امام رضا علیه السلام از خداوند به واسطه ثامن‌الحجج علیه السلام علم بخواهیم. ما باید توانایی داشته باشیم که این علوم را اخذ کرده و همچون همت مرحوم حاج‌شیخ عبدالکریم حائری در نشر آن بکوشیم.

ایشان افزودند: مقام امانت همچون مقام خلافت و امارت است که اگر شامل هر کسی بشود، امین‌الله خواهد بود که البته این مرتبه نیز دارای درجاتی است. اگر کسی امین‌الله شد، خداوند نیز حوزه را به او می‌سپارد که در تاریخ حوزه نیز شاهد حضور این مراجع بزرگ و بزرگان بوده‌ایم.

حضرت آیت‌الله جوادى آملی تأکید کردند: قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام این اساس و پایه را شکل دادند تا گمراه نشویم؛ بنابراین باید تلاش کنیم که از قرآن و عترة بهره بگیریم و به صلاح و رستگاری برسیم.

قطعاً به توفیقات عظیم می‌رسیم. اگر عقل و استدلال نباشد زیر بار شبهات می‌مانیم. فرزندان آیت‌الله‌العظمی حائری فقیه و فیلسوف شدند. ایشان تلاش کردند که علوم عقلی را در حوزه توسعه دهند. آن‌چه مهم است این‌که بدانیم اگر به جمادات نقلی بسنده کنیم و چشمه را به استخر تنزل دادیم، قطعاً متضرر می‌شویم.

ایشان افزودند: خداوند متعال این امانت را به مرحوم آیت‌الله حائری دادند و ایشان نیز امین‌الله شدند. مقام امین‌الله شدن حقیقتاً مقام بسیار بالایی است. اگر کسی مقام امارت را داشته باشد، ایشان را امیر می‌گویند ولی کسی که امانت‌دار است، امین‌الله خواهد بود.

معظم‌له بیان کردند: اُمنالرحمن نیز فراوان هستند. این‌گونه مردان الهی که چیزی جز توحید نمی‌شناسند، امین هستند. تا کسی امین خدا نباشد، حافظ دین خدا نخواهد بود و لذا کاری نمی‌کند که مردم از دین برگردند و چیزی را بر خلاف دین تلقی کنند.

آیت‌الله حسینی بوشهری

پیام مقام معظم رهبری می‌تواند در سالیان متوالی ره‌توشه حوزه‌های علمیه جهان اسلام باشد

نمی‌آمد.

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با بیان اینکه در روایتی از امام صادق علیه السلام می‌خوانیم که عالمان شیعه مرزبانان هستند، گفت: گاهی این مرزبانان، مرزبان اعتقادی و گاهی مرزبان جغرافیایی هستند و اگر مرزبانان اعتقادی نباشند، مرزبان جغرافیایی نیز نخواهیم داشت.

وی با اشاره به اینکه حوزه علمیه قم، یک حوزه ریشه‌دار است، اظهار کرد: اگر امروز بازنآسیس حوزه علمیه قم را گرامی می‌داریم، به این معنا نیست که قدمت حوزه قم به یکصد سال اخیر باز می‌گردد، بلکه تاریخچه حوزه علمیه قم به زمان اهل‌بیت علیهم السلام باز می‌گردد ولی در طول تاریخ به دلیل حاکمیت‌های مختلف دچار فرازو فرودهایی بوده است.

آیت‌الله حسینی بوشهری با بیان اینکه مرحوم حاج‌شیخ دارای تقوا، مورد اعتماد بزرگان حوزه، برتری علمی، دغدغه‌مندی مسائل سیاسی و اجتماعی و علم مدیریت بودند، گفت: اینکه امروز برخی می‌گویند حاج‌شیخ اهل سیاست نبودند، ظلم به ایشان است؛ چرا که ایشان در موضوعات مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و ... دغدغه‌مند بودند.

امام جمعه قم با اشاره به این‌که ایشان از دخالت بیگانگان در شئون سیاسی و اجتماعی ما آزرده‌خاطر بودند، مطرح کرد: حاج‌شیخ به‌مانند یک طلبه معمولی در کنار مردم قرار می‌گرفتند و این یک راه و رسم و الگویی است که از ایشان برای ما به یادگار مانده و باید به آن تاسی کنیم.

راهکاری را نیز ارائه نمودند.

رئیس جامعه مدرسین حوزه علمیه قم با بیان اینکه رهبر معظم انقلاب، رابطه تنگاتنگ حوزه و دانشگاه‌ها و حوزه و کارگزاران را ترسیم کردند، گفت: از پیام مقام معظم رهبری درمی‌یابیم که امروز حوزه علمیه پس از صد سال دارای مسئولیت‌ها و وظایف جدید و مهم‌تری است.

نایب‌رئیس مجلس خبرگان رهبری با اشاره به اینکه مرحوم آیت‌الله حائری‌یزدی در آن روز بازنآسیس حوزه علمیه، دغدغه اسلام‌خواهی داشتند، خاطرنشان کرد: امروز پس از ۴۶ سال از پیروزی انقلاب اسلامی درخواهیم یافت که اگر آن روز صحبت از انقلابی بودن مطرح بوده، امروز باید این موضوع را در شکل دیگری جست‌وجو کنیم.

آیت‌الله حسینی‌بوشهری با بیان اینکه مرحوم آیت‌الله حاج شیخ عبدالکریم حائری با سیاست و مبانی و الزامات آن به‌خوبی آشنا بودند، تصریح کرد: اگر ایشان به‌طور مستقیم با رضاخان درگیر نشدند، برای این بود که حوزه بماند و از دل آن بزرگانی همچون آیت‌الله‌العظمی بروجردی و امام خمینی علیهما السلام ظهور پیدا کنند.

وی با اشاره به این‌که تشکیل حوزه علمیه توسط مرحوم حاج‌شیخ، کمتر از تأسیس انقلاب اسلامی نبوده است، یادآور شد: مقام معظم رهبری نیز درخصوص ایشان فرمودند که این انقلاب ثمره حرکت حاج‌شیخ بود و اگر ایشان فضایی را برای درس و بحث و رونق حوزه ایجاد نمی‌کرد، این حرکت‌های بعدی پیش

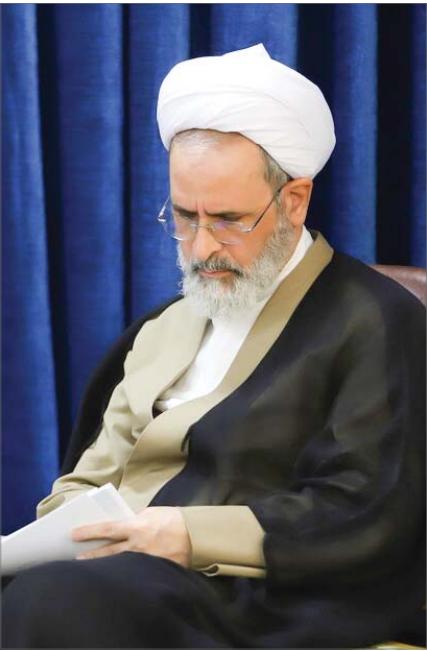

آیت‌الله‌العظمی سبحانی

آیت‌الله‌العظمی حائری مصداق «العالم بزمانه» بود

مرجع عالی‌قدر ضمن ترسیم سیر تاریخی شکل‌گیری حوزه‌های فقه و حدیث از مدینه منوره تا قم، بیان داشتند: مرحوم آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، مصداق بارز «العالم بزمانه» بود و با شناخت دقیق از زمانه و نیازهای آن، حوزه علمیه قم را بنیان نهاد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حضرت آیت‌الله سبحانی عصر چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت، طی سخنانی در همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم، با اشاره به

مدیر حوزه‌های علمیه، از مقام معظم رهبری به‌جهت صدور پیام راهبردی و تاریخی، مراجع عظام تقلید بابت حضور شکوه‌افزا و بیانات و پیام‌های ارزشمند به همایش یکصدمین سال بازتأسیس حوزه علمیه قم تقدیر و تشکر کرد.
متن پیام تقدیر و تشکر آیت‌الله علیرضا اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور بدین شرح است:

بسم‌الله الرحمن الرحیم

اینک که رویداد مهم حوزوی و همایش باشکوه، هویت‌بخش و امیدآفرین صدمین سالگرد بازتأسیس حوزه علمیه قم و نکوداشت مقام علمی مجاهد یگانه دوران، حضرت آیت‌الله‌العظمی حاج‌شیخ عبدالکریم حائری رحمه‌الله‌علیه باعنایات حضرت حق، توجهات خاصه حضرت ولی‌عصر علیه‌السلام، عنایت کریمانه رهبری معظم، مراجع عظام تقلید، اندیشمندان، فرهیختگان و عموم حوزویان و خادمان مکتب اهل‌بیت علیهم‌السلام به‌نیکویی به انجام رسید، بر خود فرض می‌دانیم از مقام معظم رهبری(مدظله‌العالی) به‌جهت صدور پیام راهبردی و تاریخی، مراجع عظام تقلید بابت حضور شکوه‌افزا و بیانات و پیام‌های ارزشمند، بیوت دفتر محترم رهبری معظم و مراجع عظام تقلید، رئیس محترم و اعضای محترم جامعه مدرسین، دبیر محترم و اعضای ارجمند شورای عالی حوزه‌های علمیه، اساتید بزرگوار، فضلا و طلاب حوزه‌های علمیه قم و سایر بلاد، تولیدهای آستان‌های مقدس به‌ویژه تولید معظم آستان قدس رضوی، نمایندگان محترم ولی‌فقیه و ائمه جمعه محترم استان‌ها و شهرستان‌ها، مدیران محترم نهادهای و مؤسسات، مراکز علمی و آموزشی حوزوی به‌ویژه

حدیث «العالم بزمانه لا تهجم علیه اللباس» گفتند: این روایت ناظر بر ویژگی برجسته علما و مجتهدان دوران‌شناس است و آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی مصداق کامل این حدیث شریف بودند.

ایشان با مروری بر تاریخ حوزه‌های علمیه شیعه، افزودند: اولین حوزه حدیث و فقه در مدینه و پس از پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم شکل گرفت و تا واقعه فخ، مرکز تربیت عالمان بزرگی مانند عبدالله بن عباس، ابی بن کعب و عبدالله بن مسعود بود. با ورود مرونیان، این رونق کاهش یافت اما در عصرامام باقر علیه‌السلام و امام صادق علیه‌السلام احیا شد و شاگردان آنان این مسیر را ادامه دادند.

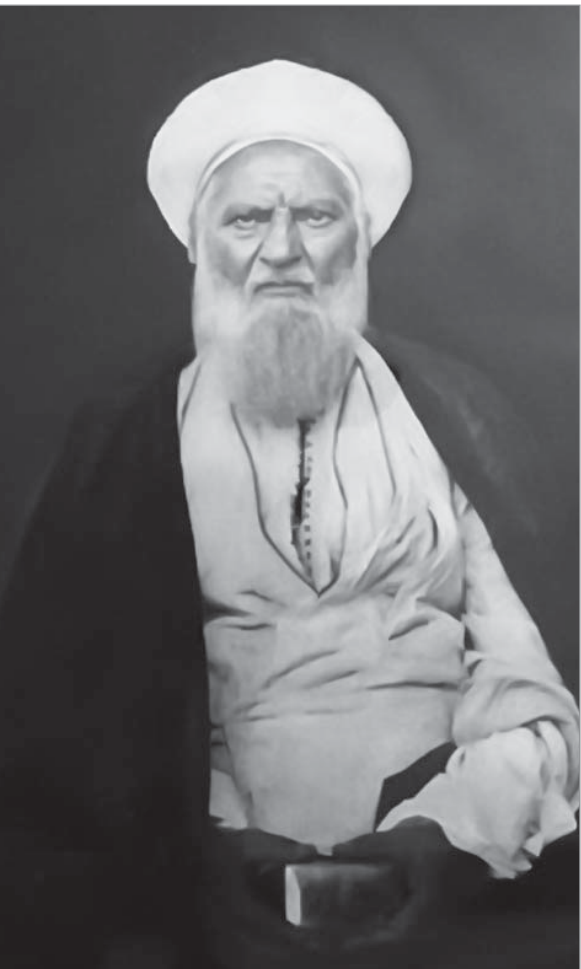
حضرت آیت‌الله سبحانی همچنین گفتند: حوزه دوم در مسجد کوفه شکل گرفت؛ جایی که شاگردان امام باقر علیه‌السلام و امام صادق علیه‌السلام در آن به تدریس فقه و حدیث می‌پرداختند. پس از آن، با انتقال جبری امام رضا علیه‌السلام به خراسان، سومین حوزه شیعی در این منطقه پایه‌گذاری شد که نقش مهمی در ترویج معارف اسلامی ایفا کرد.

ایشان حوزه علمیه قم را ادامه دهنده این مسیر نورانی برشمرده و بیان داشتند: از زمان ورود اشعریان به قم، این شهر به یکی از مهم‌ترین پایگاه‌های علمی و فقهی شیعه تبدیل شد. بزرگان بسیاری همچون محمد بن احمد بن یحیی اشعری و احمد بن ابی‌عبدالله برقی از عالمان بزرگ آن دوره بودند.

حضرت آیت‌الله سبحانی با اشاره به دوران افول حوزه علمیه قم در قرن هفتم هجری به دلیل حمله مغول، به زمینه‌های احیای مجدد این حوزه در عصر صفویه و اوج‌گیری آن در قرن یازدهم با حضور چهره‌هایی چون شیخ بهایی، ملاصدرا، فیض کاشانی و فیاض لاهیجی پرداختند.

ایشان قرن سیزدهم را دوران درخشش میزای قمی در قم دانسته و درباره قرن چهاردهم اظهار داشتند: در این قرن، مرحوم حاج شیخ عبدالکریم حائری با درک عمیق از نیازهای زمانه، دو دوره حوزه علمیه را در اراک بنیان نهاد و در نهایت با دعوت علمای قم، حوزه علمیه این شهر را بازتأسیس کرد.

معظم‌له همچنین افزودند: حاج‌شیخ با دوری از جناح‌گرایی در جریان مشروطه، نشان داد تنها دغدغه‌اش حفظ حوزه و تربیت عالمان دین است. ایشان معتقد بود در شرایط تلاطم سیاسی، باید سنگر دین و مرجعیت را با تربیت عالم و مبلغ

حفظ کرد.

حضرت آیت‌الله سبحانی در پایان با اشاره به آثار علمی مرحوم حاج شیخ، از جمله کتاب صلاة و اصول ایشان، گفتند: مرحوم آیت‌الله‌العظمی بروجردی، حاج شیخ را عالمی می‌دانست که در عبارات کوتاه، بیشترین معارف را منتقل می‌کرد. همچنین آیت‌الله سید محسن جبل‌عاملی در کتاب «اعیان‌الشیعه» به ویژگی‌های زهد، دقت و زمان‌شناسی حاج شیخ تأکید کرده که همه این‌ها برای ما بسیار درس‌آموز است.

تقدیر و تشکر آیت‌الله اعرافی از رهبر معظم انقلاب مراجع عظام، علما و برگزارکنندگان همایش سده حوزه قم

همایش، دبیر و دبیرخانه محترم همایش و تمامی مشارکت‌کنندگان و دست‌اندرکاران این رویداد تاریخی، صمیمانه و خاضعانه تقدیر و تشکر به‌عمل آوریم و توفیقات روزافزون همگان را در خدمت به ساخت مقدس علوم الهی و دینی از درگاه احدیت مسألت نماییم. این گردهمایی علمی که حاصل سال‌ها تلاش جمعی از فضلا و فرهیختگان حوزوی بود، با ارائه دو دانشنامه ارزشمند، توانست تصویری نسبتاً جامع از دستاوردهای علمی و عملکردی و رویکردهای دانشی حوزه علمیه قم در سده اخیر، به‌ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی ارائه نموده، شخصیت‌های برجسته و تأثیرگذار این نهاد کهن را مورد بازشناسی قرار داده و آراء و نظریات تحولی و نوآورانه عالمان این دیار را بازخوانی کند و جایگاه ممتاز حوزه علمیه را در عرصه تمدن اسلامی و تعاملات بین‌المللی ترسیم نماید و نیز گوشه‌هایی از طرح‌ها و برنامه‌های تحولی حوزه را در سال‌های اخیر به نمایش بگذارد.

تنظیم، تدوین و انتشار منسجم و علمی مجموعه آثار مؤسس بزرگ حوزه علمیه قم، تکمیل و تصحیح نسخه‌های مختلف کتب آن عالم ربانی و معرفی ابعاد ناشناخته شخصیت علمی و مدیریتی آن فقیه سترگ، از دیگر عواید ماندگار این حرکت فرخنده بود.

علیرضا اعرافی / مدیر حوزه‌های علمیه

• اخبار کوتاه جهان

• رژیم صهیونیستی

■ **دیوان لاهه درخواست لغو حکم بازداشت نتانیاهورا**

رد کرده: دیوان بین‌المللی کیفری مستقر در لاهه درخواست

رژیم صهیونیستی برای لغو حکم بازداشت بین‌المللی علیه نخست‌وزیر و وزیر جنگ پیشین این رژیم را رد کرد.

■ **نگرانی مقامات صهیونیستی از احتمال توافق ایران**

و آمریکا در موضوع هسته‌ای: شبکه ۱۲ تلویزیون رژیم صهیونیستی اعلام کرد: مقامات ارشد در سطوح سیاسی و امنیتی اسرائیل، از تقویت احتمال حصول توافق میان ایران و آمریکا که دربردارنده خواسته‌های اسرائیل نیست، ابراز نگرانی می‌کنند.

■ **اسرائیل آماج حملات سایبری؛ ۱۱۰۰۰۰ حمله در یک**

سال: تحقیقات سازمان Check Point نشان می‌دهد،

در سه‌ماهه آخر سال ۲۰۲۴ میانگین حملات سایبری به

زیرساخت‌های رژیم صهیونیستی در هر هفته ۲۰۶۷ مورد

بوده است. این رقم ۱۱ درصد بیشتر از میانگین جهانی و ۷۰

درصد بالاتر از تعداد حملات در سه‌ماهه آخر سال ۲۰۲۳ بود.

• کره‌شمالی

■ **نقش مهمی در بازپس‌گیری خاک روسیه از اوکراین**

داشتیم: رویترز، خبرگزاری رسمی کره‌شمالی برای

اولین بار تأیید کرد: نیروهای نظامی این کشور در کنار

نیروهای ارتش روسیه در حال نبرد با اوکراین هستند و

ما نقش مهمی در بازپس‌گیری خاک روسیه از اوکراین داشتیم.

• اردن

■ **افزایش تحرکات در اردن برای ممنوع‌کردن**

فعالیت‌های جماعت اخوان‌المسلمین: در پی افزایش

فعالیت‌های خراب‌کارانه یک گروه و هسته موسوم به

«طرح آشوب»، نهادهای تصمیم‌گیرنده در اردن در

حال بررسی جدی ممنوعیت فعالیت‌های جماعت اخوان‌المسلمین در این کشور هستند.

• روسیه

■ **انگلیس و اروپا در فکر محاصره دریایی روسیه**

هستند: پاترشف، دستیار ارشد پوتین که تا چندی

پیش ریاست شورای امنیت ملی روسیه را برعهده داشت،

گفت: بریتانیا و اتحادیه اروپا در حال طراحی محاصره

دریایی روسیه هستند؛ اما این را بدانند، هرگونه تهدید برای

کشتیرانی روسیه با مقاومت روبه‌رو خواهد شد.

• آمریکا

■ **ترامپ به دنبال تعطیلی ۳۰ سفارت و کنسولگری**

آمریکا: شبکه خبری سی‌ان‌ان آمریکا با استناد به یک

سند داخلی از وزارت امور خارجه این کشور ادعا کرد:

ترامپ در حال بررسی تعطیلی حدود ۳۰ سفارت و

کنسولگری در کشورهای مختلف و کاهش حضور

دیپلماتیک آمریکا در سومالی و عراق و تغییر اندازه دیگر

مراکز دیپلماتیک است. دولت ترامپ در تلاش است

تا خود را از زیر بار هزینه‌های سنگین ناشی از حضور

گسترده و غیرمؤثر دیپلماتیک در نقاط مختلف جهان

رها سازد و با صرفه‌جویی‌های هرچه بیشتر، از میزان

بدهی‌های خارجی آمریکا کم کند.

• پاکستان

■ **علمای برجسته پاکستان جنگ با اسرائیل را «واجب»**

اعلام کردند: میدل ایست‌ای خبر داد: مفتی محمدتقی

عثمانی، یکی از برجسته‌ترین علمای اسلامی پاکستان و

قاضی پیشین دادگاه فدرال شریعت، در سخنرانی‌اش در

کنفرانس ملی فلسطین در اسلام‌آباد گفت: جهاد نظامی

علیه اسرائیل وظیفه‌ای واجب برای تمامی دولت‌های

مسلمان است. این کنفرانس، علمای برجسته اسلامی از

سراسر کشور پاکستان را گرد هم آورد و بیانیه رسمی آن نیز،

سخنان عثمانی را بازنتاب داد و تأکید شد که جهاد علیه

اسرائیل برای تمام کشورهای مسلمان واجب است.

• یمن

■ **یمن نماد افتخار صنایع نظامی آمریکا را زمین‌گیر**

کرده: سقوط مکرر پهپادهای «ام‌کیو ۹» علاوه بر

خسارت‌های مالی، شکست راهبردی نیروی هوایی

آمریکا در برابر یمنی‌هاست و واشنگتن را در یک بن‌بست

گرفتار کرده است. مأموریت این نوع پهپادها، تنها منحصر

به جمع‌آوری اطلاعات جاسوسی و پشتیبانی از حملات

هوایی و... نیست؛ بلکه مهم‌ترین پهپاد هجومی موجود در

نیروی هوایی آمریکاست که مأموریت‌های جنگی زیادی

به آنها واگذار می‌شود. نیروی هوایی آمریکا ۲۸۰ فروند از

پهپادهای ام‌کیو ۹ را در اختیار دارد که ارزش هرکدام از

آنها ۳۰ میلیون دلار است. به این ترتیب خسارت ناشی از

ساقط شدن ۷ پهپاد در طول ۶ هفته، بیش از ۲۰۰ میلیون

دلار است.

■ **افسران وابسته به امارات به ارتش یمن پیوستند:**

منابع محلی یمن: بیش از ۱۰۰ افسر از نیروهای گروه

موسوم به «مقاومت ملی یمن» که از حمایت امارات

برخوردار است، انشعاب خود را از این نیروها در منطقه

المخا در استان تعز اعلام کرده‌اند و به نیروهای صنعا

پیوسته‌اند. دلیل این اقدام، مخالفت آن‌ها با شرکت

در نبرد زمینی تحت رهبری آمریکا بوده است. آنها دلیل

تصمیم خود را این‌گونه بیان کرده‌اند که شرکت در این نبرد

به‌وضوح «خیانت به یمن» است؛ زیرا بر اساس دستورات

آمریکایی‌ها صورت می‌گیرد که هدف آن، حمایت از رژیم صهیونیستی است.

قدردانی مدیر حوزه‌های علمیه از مراجع عظام تقلید

آیت‌الله اعرافی مدیر حوزه‌های علمیه کشور با ارسال نامه‌های جداگانه، از پیام‌ها و سخنرانی‌های آیات عظام؛ مکارم شیرازی، نوری همدانی، جوادی آملی و سبحانی به همایش یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم و نکوداشت آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی رحمته‌الله تقدیر و تشکر کرد.

متن نامه وی به شرح ذیل است:

با تقدیم سلام و تحیات وظیفه می‌دانم صمیمانه‌ترین سپاس و تقدیرخود و حوزه علمیه را به مناسبت صدور پیام ارزشمند و رهنمودهای اساسی و ارشادهای رهگشای حضرت‌عالی، در رویداد مهم و تاریخی همایش یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم و نکوداشت آیت‌الله العظمی حائری رحمته‌الله

علیرضا اعرافی
مدیر حوزه های علمیه

با حضور آیت‌الله‌العظمی سبحانی صورت گرفت

رونمایی از آثار دانشی همایش یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم

آیین رونمایی از آثار دانشی همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم با حضور حضرت آیت‌الله سبحانی برگزار شد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، آیین اختتامیه همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم عصر چهارشنبه ۱۷ اردیبهشت در سالن همایش‌های مدرسه علمیه امام کاظم علیه السلام برگزار شد.

گفتنی است، در مراسم اختتامیه این همایش، طی مراسمی با حضور حضرت آیت‌الله سبحانی، آیات حسینی یوشه‌ری و اعرافی و دیگر اساتید شاخص حوزه، از آثار دانشی همایش یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم رونمایی شد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی خبر داد

آماده‌سازی مجموعه ۲۹ جلدی در دبیرخانه همایش یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم

دبیر همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم گفت: دبیرخانه این همایش توانسته است یک مجموعه ۲۹ جلدی متشکل از ۲۴۶ مقاله از محققان برجسته با مشارکت ۳۱۰ نویسنده از بیش از ۱۰ هزار منبع علمی را آماده کند.

به گزارش خبرگزاری حوزه، حجت‌الاسلام والمسلمین ابوالقاسم مقیمی حاجی در آیین افتتاحیه همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم، اظهار کرد: پیشنهاد تأسیس دبیرخانه همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم توسط جامعه مدرسین حوزه علمیه قم انجام شد.

وی با اشاره به اینکه تشکیل دبیرخانه و شورای سیاست‌گذاری در سال ۱۴۰۰ انجام شد، مطرح کرد: همچنین فراخوان و ارسال مقالات به دبیرخانه نیز از همان سال انجام شد.

دبیر همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم با بیان این‌که یکی از رویکردهای دبیرخانه، احیای آثار آیت‌الله حائری یزدی رحمته‌الله بوده است، عنوان کرد: به‌همین منظور تیمی با مدیریت و نظارت آیت‌الله استادی تشکیل و در این راستا تلاش کرد.

وی با اشاره به اینکه امروز ۲۰ مجلد از آثار آیت‌الله حائری یزدی آماده شده است، خاطرنشان کرد: بخش دیگر وظیفه دبیرخانه نیز گزارش دستاوردهای حوزه علمیه قم در یکصد سال اخیر است.

حجت‌الاسلام والمسلمین مقیمی حاجی با بیان اینکه در این یکصد سال و به خصوص پس از پیروزی انقلاب اسلامی شاهد پیشرفت‌های بسیاری در حوزه علمیه قم بوده‌ایم، تصریح کرد: دبیرخانه این همایش توانسته است یک مجموعه ۲۹ جلدی متشکل از ۲۴۶ مقاله از محققان برجسته با مشارکت ۳۱۰ نویسنده از بیش از ۱۰ هزار منبع علمی را آماده کند.

وی با اشاره به اینکه در این همایش به دقت و اتقان علمی توجه ویژه‌ای داشته‌ایم، یادآور شد: هر مقاله که به دبیرخانه ارسال شد، توسط دو الی سه ارزیاب مورد بررسی قرار گرفت و در مجموعه حدود ۸۰۰ ارزیابی علمی برای این همایش صورت گرفته است.

معاون آموزش حوزه‌های علمیه کشور گفت: مقالات ارسال شده در موضوعات مختلف فقه، اصول، کلام، حدیث، اخلاق، فلسفه، عرفان، تبلیغ، آموزش، فضای مجازی، رسانه، ادبیات عرب و فارسی بودند.

آیت‌الله‌العظمی بشیرحسین نجفی تبیین کردند

تأسیس حوزه علمیه قم و تأثیر آن در جهان معاصر

اهمیت نقش خود را، به‌ویژه در نزاع فرهنگی و دینی دهه‌های اخیر، به اثبات رساند.

ما و شما، در حالی که این دستاورد مستمر را به لطف خداوند متعال به امام زمان و رهبرمان، حجت بن الحسن (صلوات و سلام خدا بر او باد) در این حوزه مبارک و سایر حوزه‌های شریف تبریک می‌گوییم. بار دیگر ستایش خود را از علمای بزرگ ابراز می‌داریم؛ کسانی که جان‌های پاک خود را فدا کردند، عمر مبارک و اوقات خود را صرف نمودند و هرآنچه دست‌های مبارکشان ارزانی داشت، برای برپایی این بنای عظیم به کار گرفتند. آنان در پاداش و ثواب علما و متعلمان شریک هستند.

ما از گردهمایی علما و فضلا و نمایندگان حوزه‌های علمیه و همه کسانی که به این امر اهتمام دارند، در این همایش مبارک که به

مناسبت این رویداد ارزشمند برگزار شده است، بهره می‌بریم تا برخی از مسائل مهم را مطرح کنیم، در حالی که از درس‌های موفقیت این حوزه مبارک و دیگر حوزه‌ها الهام می‌گیریم:

۱. ضرورت تأسیس حوزه‌های علمیه در جوار مرقد‌های ائمه اطهار و فرزندان ایشان و حمایت از چنین حوزه‌هایی در نقاط مختلف جهان، به دلیل برکت و تأثیر وجود [صاحبان مراد] که مرقد‌هایشان را به محیطی مناسب برای حوزه‌های علمیه تبدیل می‌سازد.

۲. تأکید بر استقلال حوزه‌های علمیه از تمامی جهات، به دلیل تأثیر عمیق آن بر کیفیت و استمرار تولیدات علمی.

۳. ضرورت راهنمایی متقاضیان ورود به حوزه‌های علمیه نسبت به تعیین هدف از ورودشان؛ اعم از اجتهاد، تبلیغ یا نفقه، به منظور تعیین برنامه درسی مناسب برای آنها و نیز بهره‌برداری از استعدادها و سازماندهی تلاش‌ها.

۴. تأکید بر استفاده از مناهج علمی معتبر و دقیق که دانش‌آموختگان را به موفقیت در عرصه‌های مختلف علمی سوق دهد.

۵. بهره‌برداری از فناوری‌های نوین علمی برای ارتقای علوم حوزوی، به‌ویژه برای تسهیل فرایند آموزش در حوزه‌های علمیه.

در پایان، از خداوند متعال می‌خواهیم که تلاش‌های بزرگ و مخلصانه برگزارکنندگان این همایش مبارک را بپذیرد و گام‌هایشان را استوار سازد.

همچنین از او می‌خواهیم که علمای درگذشته ما را در رحمت، نعمت و کرامت فراوان خود غرق کند و هم‌نشینی با پیامبران را در بهشت خود نصیبشان گرداند و عاملان و مشتغلان به علم و عمل صالح را موفق بدارد.

و از او می‌خواهیم که دژهای دین، حوزه‌های علمیه شریف و مبارک را در همه جا حفظ کند و ما و شما را در تکمیل این مسیر به آنچه خداوند را خشنود می‌سازد و مولای ما صاحب زمان (صلوات الله و سلامه علیه) را مسرور می‌کند، موفق بدارد.... والسلام

بشیر حسین النجفی / نجف اشرف

أَحْسِنُ الْكَلَّمَ بِاللَّهِ؛ فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يَقُولُ: أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ؛ إِنَّ خَيْرَ أَفْخِيرٍ وَإِنْ شَرُّ أَفْشَرًا. به خداوند گمان نیک ببر؛ زیرا خدای عزّ و جلّ می‌فرماید: من نزد گمان بنده مؤمن خویشم؛ اگر گمان او به من نیک باشد، مطابق آن گمان با او رفتار کنم و اگر بد باشد نیز مطابق همان گمانِ بد با او عمل کنم.

کافی(ط-الاسلامیه) ج ۲، ص ۷۲، ح ۳

آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی تأکید کردند

اولویت‌دهی و هدف قرار دادن تبلیغ و نشر دین و پرهیز از رسوب در حوزه

این مرجع تقلید در پیامی به همایش یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم عنوان کردند: تشکیل حوزه علوم دینی و پرورش روحانیت و عالمان در این مکتب و شکل‌گیری قرائتی صحیح و عالمانه از آموزه‌های دین مبین اسلام و رشد و نمو آن موجب حفظ و حراست کیان اسلام و مذهب شیعه از دسیسه‌ها و انحرافات گردید. پیام معظم‌له به همایش به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين والصلاة على سيدنا محمد وآله الطاهرين لا سيما بقية المنتظر ارواح العالمين له الفداء وعجل الله تعالى فرجه الشريف در ابتدا لازم می‌دانم میلاد پرخیر و برکت امام هشتم حضرت علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحية و الثنا و میلاد ولی‌نعمتمان حضرت فاطمه معصومه ^(علیها السلام) را به همه شما عزیزان و شرکت‌کنندگان در این جلسه تبریک عرض نموده و از دست‌اندرکاران و برگزارکنندگان و میهمانان قدردانی نمایم و امیدوارم این کنگره به اهداف خود نائل آمده و آثار ماندگاری به جای گذارد.

شهر مقدس قم که با فاصله کمی از پذیرش اسلام توسط ایرانیان به مأوای محبین اهل بیت ^(علیهم السلام) و حوزه‌ای برای نشر و گسترش معارف آنان تبدیل گردید، در پیشینه هزار و دویست ساله خود، تاریخ پریار و پرفرز و نشیمنی را پشت‌سر گذاشته است. تشکیل حوزه علوم دینی و پرورش روحانیت و عالمان در این مکتب و شکل‌گیری قرائتی

عضو مجلس خبرگان رهبری گفت: ما لشکر و نیروهای توانمندی در عرصه جنگ نرم داریم؛ ولی متأسفانه تاکنون نتوانسته‌ایم از این ظرفیت به‌خوبی بهره‌مند شویم. به گزارش خبرگزاری حوزه، آیت‌الله محسن اراکی، در همایش حوزه علمیه قم انقلاب اسلامی و مقاومت که در کمیسیون همایش بین‌المللی یکصدمین سالگشت بازتأسیس حوزه علمیه قم در سالن همایش‌های مدرسه عالی دارالشفای قم برگزار شد، اظهار کرد: خلاصه مقاومت در استقامت نهفته است. عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه با اشاره به اینکه استقامت دارای اصولی است که باید رعایت شود، مطرح کرد: استقامت باید در مسیر

سخن بزرگان
امام خامنه‌ای
به خدای متعال باید حُسن‌ظنّ داشته باشیم. خداوند متعال ملامت می‌کند آن کسانی را که به او حسن‌ظن ندارند؛ سوءظن به خدا دارند. سوءظن به خدا چیست؟ سوءظن به خدا این است که انسان خیال کند این که فرموده است: ﴿و لَیَنْصَرُنَّ اللَّهُ مِنْ بَیْنِهِمْ﴾، خلاف واقع است؛ یا این که فرموده است: ﴿وَالَّذِینَ جَاهِدُوا فِینَا لَنَهْدِیْهُمْ سَبِیْلًا﴾، وعده تخلف‌پذیری است.
۱۳۹۰/۱۰/۲۷

به درختی تنومند تبدیل گردید که ﴿أصلها ثابت و فرعها فی السماء﴾.

امروز بقای این میراث عظیم به عنوان بزرگ‌ترین مرکز علمی دنیا و حفظ و پاسداری از آن تا ظهور حضرت ولیّ عصر ^(عجله الله تعالی فرجه‌ش) وظیفه‌ای بر دوش حوزه‌های علمیه و علمای اعلام و طلاب محترم است و دستیابی به آن در گروی رعایت اموری است که در این مجال اندک به برخی از آن اشاره می‌کنم:

• نخست: تأکید بر تهذیب نفس و پرورش روح و آراستگی به صفات نیکو که باید اساس شخصیت حوزویان باشد همانگونه که فرمود «فایلیدا بتعلیم نفسه قبل تعلیم غیره».

• دوم: حفظ و پابیندی بر سنت‌ها و ارزش‌های اصیل حوزوی که یکی از رموز تربیت عالمان بصیر و بااخلاص این حوزه مقدس بوده است و باید بدانیم که به هر میزان از آن عدول کنیم به همان میزان خسارت خواهیم دید.

• سوم: تقویت جریان علمی حوزه و تربیت طلاب فاضل و متخصص و پرهیز از تحصیل سطحی‌که گاهی لازمه این امر، اصلاح برنامه‌های تحصیلی و متون علمی و متناسب‌سازی آن با نیازهای امروز و آینده جامعه است.

• چهارم: ارتقای آگاهی در میان طلاب و دوراندیشی و نگاه به آینده در برنامه‌ریزان که با توجه به سرعت تحولات دنیای امروز، اهمیت آن مضاعف می‌شود. البته بهره‌مندی از تکنولوژی و ابزارهای جدید مانند رسانه، فضای مجازی، هوش مصنوعی و امثال آن، موجب تسریع و تقویت امور می‌شود لکن باید مراقب آفات خطرناک آن نیز بود.

• پنجم: اولویت‌دهی و هدف قرار دادن تبلیغ و نشر دین و پرهیز از رسوب در حوزه، از طریق پشتیبانی و حمایت از طلاب و توانمندسازی

- سال بیست و سوم
- شماره ۸۳۹
- دوشنبه ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۴
- ۸ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly
 صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضارستمی سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه تلفن: ۰۵۳۸-۳۲۹۰ • شماره: ۰۱۵۲۳-۳۲۹۰ صندوق پستی: ۴۳۸۱/۳۷۱۸۵ نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵ پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم (۴۱)

عطریار
جمعه‌های دلگیر
 وحید محمدی

عصر هر جمعه‌ی دل‌گیر، تو را می‌خواند

دم به دم کوچهی تقدیر، تو را می‌خواند

مادری چشم به راه است بیایی از راه

کنج خانه، پدري پیر، تو را می‌خواند

ندبه‌ها اشک شد و از تو نیامد خبری

قطره‌ی اشک سرازیر، تو را می‌خواند

عالمی منتظر جلوه‌ی مولایی توست

هر نفس قبضه‌ی شمشیر، تو را می‌خواند

ننگ بر ما چو ببندیم به غیر از تو امید

صبح و شب عرصه‌ی تدبیر، تو را می‌خواند

یازده قرن گذشت از غم تنهایی تو

دل وامانده‌ی ما دیر، تو را می‌خواند

مادری پشت در خانه صدايت می‌کرد

مادری خسته...زمین‌گیر، تو را می‌خواند

دارد از حنجره‌ای خشک صدا می‌آید

دختری در غل و زنجیر، تو را می‌خواند

از همان ساعت سه، ساعت سر، ساعت خُرن

عصر هر جمعه‌ی دل‌گیر، تو را می‌خواند

آیت‌الله سید علی‌اکبر حسینی حائری عنوان کرد

چهار راز موفقیت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری

آیت‌الله سید علی‌اکبر حسینی حائری از علمای نجف اشرف در همایش بین‌المللی یکصدمین سالگرد بازتأسیس حوزه علمیه قم در سخنانی، درباره رمز موفقیت آیت‌الله‌العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری ^(رحمه الله) گفت: از نظر بنده، چهار رمز اصلی موفقیت ایشان قابل ذکر است:

نخستین و مهم‌ترین عامل، ارتباط عمیق و مداوم ایشان با خدای تبارک و تعالی بود. ما نیز باید این ارتباط را از ایشان بیاموزیم و خود را به تربیتی الهی، روحی، معنوی و در مسیر تکامل الی‌الله مجهز کنیم. دومین رمز، خلوص نیت و تقوای عملی ایشان بود. آن پاکی و وارستگی، اساس پایداری و اثرگذاری حرکتی بود که ایشان آغاز کرد.

سومین عامل، همت عالی ایشان بود. ایشان اراده انجام کارهای بزرگ را در دل داشت و همین همت والا، زمینه‌ساز حرکت‌های عظیم او شد. کسی که همت بلند نداشته باشد، نمی‌تواند کارهای بزرگ انجام دهد.

رمز چهارم، آینده‌نگری ایشان بود. وقتی ایشان حوزه علمیه قم را تأسیس کرد، تنها به زمان خود نمی‌اندیشید؛ بلکه برای صدسال آینده نیز برنامه‌ریزی داشت. به‌همین دلیل حوزه‌ای را پایه‌گذاری کرد که نه‌تنها برای زمان خودش، بلکه برای نسل‌های بعدی نیز مؤثر و کارآمد باشد.

وی در پایان به دو نکته متذکر شد و گفت: اولاً، فراموش نکردم در آغاز، نامی از امام راحل، حضرت امام خمینی ^(رحمه الله) بیاورم؛ تداوم و شکوفایی حوزه علمیه قم، مرهون همت بلند آن امام عظیم‌الشان است. ایشان حقی بزرگ بر گردن تمام شیعیان جهان دارند.

ثانیاً، در روزگار ما، مقام معظم رهبری، امام خامنه‌ای (دام‌ظله)، نقش بسیار مهمی در حفظ و تقویت حوزه علمیه ایفا کرده‌اند. پیام اخیر معظم‌له به‌روشنی نشان داد که ایشان با هدایت‌های عمیق و نگاه راهبردی، حوزه را از انحراف مصون داشته‌اند.

از کوتاهی و ضعف نباشد.

وی با اشاره به اینکه علاوه بر آسیب‌شناسی باید نگاهی نیز به جبهه دشمن داشته باشیم، بیان کرد: امروز دشمن طرح جدیدی را در مقابله با ما در نظر دارد و باید ما نیز راهبرد مقابله خود را تغییر دهیم.

آیت‌الله اراکی با بیان اینکه باید نقاط آسیب‌پذیر دشمن را بشناسیم، اظهار کرد: ما تاکنون مقاومت را در جبهه جنگ سخت انجام داده‌ایم ولی امروز نیازمند تقویت مقاومت در عرصه جنگ نرم هستیم.

وی با اشاره به اینکه امروز شاهد جنگ نرم دشمن با جدیدترین شیوه‌ها و ابزارها هستیم، مطرح کرد: امروز باید بخش عظیمی از امکانات و توانمندی‌های خود را برای مقابله در جنگ نرم به کار بگیریم.

عضو مجلس خبرگان رهبری اضافه کرد: ما لشکر و نیروهای توانمندی در عرصه جنگ نرم داریم؛ ولی متأسفانه تاکنون نتوانسته‌ایم از این ظرفیت به‌خوبی بهره‌مند شویم.

آیت الله اراکی

از ظرفیت‌های خود در جنگ نرم استفاده نکرده‌ایم

الهی باشد و مطابق با آن چیزی باشد که خداوند برای انسان قرار داده است.

عضو مجلس خبرگان رهبری با بیان اینکه شرط دیگر استقامت، مع الرسول بودن است، عنوان کرد: در آیات و روایات سفارش شده است که در مسیر استقامت باید یکدیگر را نیز کمک کنیم.

وی با اشاره به اینکه استقامت به معنای نگه‌داشتن مرزهای حق و ارزش‌های الهی است، خاطرنشان کرد: امیدواریم جریان مقاومت با نیشتری که برای آن وارد شده است، مقاوم‌تر و پربارتر شود. آیت‌الله اراکی با بیان اینکه یک سال گذشته برای مقاومت، سخت و